

Związek Stowarzyszeń
Konfederacja Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej

**BADANIE EWALUACYJNE PN.
POGŁĘBIONA ANALIZA
MECHANIZMÓW WDRAŻANIA
PRIORYTETU IV
PROGRAMU FIO W LATACH 2018-2019**

Warszawa 2019

Autorzy:

Karol Handzel

Piotr Kasperkiewicz

Filip Ludwin

Elżbieta Stryjek

ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ KONFEDERACJA INICJATYW
POZARZĄDOWYCH RZECZYPOSPOLITEJ

ul. Stefana Jaracza 10/1

00-378 Warszawa

Spis treści

1. Wstęp	4
2. Ocena doświadczeń beneficjentów z udziału w Programie	7
Wyniki	10
4. Ocena działań promocyjnych	16
Wyniki	17
5. Ocena dokumentacji projektowych	22
Wyniki	23
6. Rekomendacje dla Programu FIO	37
Aneks	42
A.1. Scenariusz telefonicznego wywiadu pogłębionego	42
A.2. Kwestionariusz ankiety	46
A.3. Omówienie wyników ankiety	57

1. Wstęp

Niniejsze badanie ewaluacyjne zostało przeprowadzone przez Związek Stowarzyszeń Konfederacja Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej na zlecenie Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

Celem badania ewaluacyjnego pn. „Pogłębiona analiza mechanizmów wdrażania Priorytetu IV Programu FIO w latach 2018-2019” jest analiza funkcjonowania mechanizmów wspierania działań o charakterze systemowym, podejmowanych w ramach Priorytetu IV Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich w latach 2018-2019 oraz sprawdzenie, w jakim stopniu realizowane w tym zakresie dofinansowane projekty społeczne realizują cel główny oraz cele szczegółowe Programu.

Priorytet IV Programu FIO koncentruje się na wzmocnieniu potencjału organizacji obywatelskich. Celem głównym Programu FIO jest z kolei zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne. W przypadku Priorytetu IV celem szczegółowym Programu FIO – celem w szczególności relewantnym z punktu widzenia niniejszego badania – jest wzmocnienie potencjału trzeciego sektora. W ramach Priorytetu IV dofinansowane są te projekty i inicjatywy, które mogą przyczynić się do rozwiązywania systemowych problemów sektora pozarządowego i sprawniejszego oraz skuteczniejszego działania organizacji obywatelskich.

Biorąc pod uwagę fakt, że duża część trudności, z jakimi zmagają się w Polsce organizacje pozarządowe, wynika z niedostatecznej profesjonalizacji podmiotów trzeciego sektora (np. brak fachowej kadry, zaplecza organizacyjnego, infrastruktury itp.), dotacje przyznawane na gruncie Priorytetu IV uznać należy za szczególnie ważne i potrzebne. Z tego punktu widzenia ewaluacja funkcjonowania wsparcia udzielanego organizacjom pozarządowym z środków Priorytetu IV jest istotna i nie posiada znaczenia marginalnego.

Struktura niniejszego badania ewaluacyjnego przedstawia się następująco. W pierwszej kolejności wybrano dziewięć organizacji pozarządowych, które otrzymały na realizowane przez siebie projekty dofinansowanie z Priorytetu IV Programu FIO w latach 2018-2019. Organizacje były wybrane z jednoczesnym zagwarantowaniem możliwie szerokiej reprezentatywności pod względem geograficznym, wielkości organizacji i wysokości uzyskanej

dotacji. Dzięki temu próba badawcza nie reprezentowała jedynie organizacji mających siedzibę w jednej części Polski, wywodzących się z jednej branży lub o podobnej wielkości.

Wobec wybranych organizacji zdecydowano się na wykorzystanie następujących metod badań jakościowych:

- telefoniczny wywiad pogłębiony (TDI – *Telephone Depth Interview*)
- analiza działań promocyjnych
- analiza dokumentacji projektów

Technikom jakościowym towarzyszyło ponadto badanie ilościowe polegające na analizie wyników przygotowanej ankiety rozсланej wszystkim beneficjentom Priorytetu IV. Zaznaczyć jednak należy, że badania ilościowe miały przy ewaluacji jedynie charakter pomocniczy i uzupełniający, nieprzekreślający podstawowego znaczenia zastosowanych analiz jakościowych.

Wszystkie metody badawcze pozwoliły na wszechstronne i dogłębne poznanie zarówno odbioru Programu FIO Priorytet IV przez jego beneficjentów, jak i sposobu, w jaki dofinansowane projekty były realizowane. Uzyskane wyniki umożliwiły z kolei sformułowanie ogólnych rekomendacji dla NIW-CRSO, które mogą przyczynić się do usprawnienia funkcjonowania Programu FIO.

Badane organizacje i projekty

W ramach badania przeprowadzono studia przypadku dziewięciu projektów finansowanych z P FIO priorytet IV.

Realizowane projekty, organizacje-beneficjenci i lata wdrażania projektów:

- 1) Grupa Zainteresowania Alternatywnego, „Malborskie Centrum Wolontariatu” (2019-2020)
- 2) Federacja Stowarzyszeń Amazonki, „Profesjonalizacja działań klubów amazonek” (2019-2020)
- 3) Fundacja Imago Silesia, „#ngorobiatolepiej – interdyscyplinarny projekt wsparcia rozwojowego dla organizacji pozarządowych” (2018-2019)
- 4) Fundacja Inicjatyw Międzynarodowych, „EduAkcja w NGO” (2018)
- 5) Fundacja Warsaw Institute, „Wzmocnienie obywatelskiego ośrodka analiz geopolitycznych” (2018-2019)

- 6) Fundacja Winnice Północy, „Space Forum” (2019)
- 7) Pracownia Pozarządowa, „Wspólnie wzmocnimy koszaliński sektor pozarządowy” (2018-2019)
- 8) Pruszczanie.pl, "»Mieszkańcy dla powiatu – powiat dla mieszkańców« – wsparcie lokalnych inicjatyw w ramach działalności portalu pruszczanie.pl” (2018-2019)
- 9) Stowarzyszenie Studenci dla Rzeczypospolitej, „Silne i kompetentne organizacje pozarządowe – kształtowanie postaw i budowanie kompetencji działaczy trzeciego sektora” (2019-2020)

2. Ocena doświadczeń beneficjentów z udziału w Programie

Podstawowym narzędziem badawczym zastosowanym w badaniu ewaluacyjnym był telefoniczny wywiad pogłębiony (TDI – *Telephone Depth Interview*) przeprowadzony z przedstawicielami dziewięciu organizacji pozarządowych, będącymi beneficjentami dofinansowania z Programu FIO Priorytet IV w latach 2018-2019. Uznano, że taka metoda badawcza jest najbardziej adekwatnym narzędziem w zakresie prowadzonej analizy. Telefoniczny wywiad pogłębiony pozwala na bezpośredni kontakt z respondentami, których wypowiedzi w ramach wywiadu nie są ograniczone w taki sposób, jak ma to miejsce, dla przykładu, w przypadku wypełniania ankiet itp. Nie oznacza to jednak w żadnej mierze, że ta ostatnia metoda nie posiada żadnego – albo posiada bardzo mocno ograniczone – znaczenia poznawczego. W ramach niniejszego badania zdecydowano się także na przeprowadzenie elektronicznej ankiety, o której traktuje dalsza część opracowania. Ankieta została rozesłana do wszystkich beneficjentów P FIO Priorytet IV z lat 2018-2019 i dostarczyła szereg istotnych informacji nt. funkcjonowania Programu FIO. W tym miejscu chodzi jedynie o wskazanie i podkreślenie, że telefoniczny wywiad pogłębiony oparty na swobodnej komunikacji między moderatorem a respondentem pozwala na poznanie w większym stopniu opinii często wykraczających daleko poza spektrum zainteresowania wyznaczone przez wyjściowy scenariusz rozmowy.

Scenariusz telefonicznego wywiadu pogłębionego został przygotowany przez ekspertów Związku Stowarzyszeń Konfederacja Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej – organizacji pozarządowej zajmującej się m. in. wspieraniem rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i instytucji trzeciego sektora. Scenariusz był konsultowany i został zaakceptowany przez przedstawicieli podmiotu zlecającego niniejsze badanie, tj. przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

W trakcie rozmów telefonicznych z przedstawicielami beneficjentów uzyskano szereg informacji nt. doświadczeń i przemyśleń wynikających z realizacji projektu dofinansowanego w ramach IV priorytetu Programu FIO. Celem tych rozmów było poznanie opinii przede wszystkim na temat tego, w jaki sposób Program FIO wzmacnia rozwój organizacji pozarządowych oraz jak w dofinansowanych projektach realizowane były cele Programu. Jednym z istotniejszych celów przeprowadzonych rozmów było także zaznajomienie się

z odbiorem Programu FIO przez beneficjentów, w tym z ich ewentualnymi uwagami krytycznymi czy postulatami zmian.

Respondenci mogli wypowiadać się swobodnie i poruszać wszelkie zagadnienia, jakie uznali za stosowne i mające związek z tematem rozmowy. Przeprowadzone wywiady praktycznie nie były limitowane czasowo. Respondenci zostali jedynie uprzedzeni, że rozmowa potrwać może ok. 1 godzinę, jednakże informacja ta nie oznaczała bezwzględnie obowiązującego ograniczenia. Czas trwania żadnego z wywiadów nie przekroczył jednak 60 min. Pokazuje to, że scenariusz rozmowy i zakres zawartych w nim pytań były zaprojektowane optymalnie. Respondenci w większości byli zaznajomieni z tematem, dlatego wywiady przebiegały sprawnie i nie wymagały udzielania praktycznie żadnych pomocniczych wskazówek czy wyjaśnień. W przypadku pytań stwarzających pewne niewielkie niejasności dla respondentów, fakt ten został odnotowany w poniższym omówieniu uzyskanych wyników. W trakcie żadnej z rozmów nie zaistniały jakiegokolwiek przeszkody mogące podważyć zasadność przeprowadzonego wywiadu. Ogólnie rzecz ujmując, rozmowy z wybranymi beneficjentami Programu FIO są racjonalną podstawą do wyciągnięcia wniosków o charakterze możliwie najogólniejszym nt. różnorodnych oddziaływań Programu na badane organizacje i były dobrą metodą przeprowadzenia tej części ewaluacji.

Lista przeprowadzonych wywiadów (układ chronologiczny):

- 1) Grupa Zainteresowania Alternatywnego, połączenie wykonane dn. 11.12.2019 o godz. 9:53, czas nagrania 20:34
- 2) Fundacja Imago Silesia, połączenie wykonane dn. 11.12.2019 o godz. 11:21, czas nagrania 39:15
- 3) Federacja Stowarzyszeń Amazonki, połączenie wykonane dn. 11.12.2019 o godz. 13:37, czas nagrania 28:47
- 4) Fundacja Inicjatyw Międzynarodowych, połączenie wykonane dn. 11.12.2019 o godz. 15:00, czas nagrania 23:52
- 5) Stowarzyszenie Studentów dla Rzeczypospolitej, połączenie wykonane dn. 12.12.2019 o godz. 09:18, czas nagrania 29:10

- 6) Pruszczanie.pl, dwa połączenia¹:
 - I) wykonane dn. 13.12.2019 o godz. 12:01, czas nagrania 12:38
 - II) wykonane dn. 13.12.2019 o godz. 12:45, czas nagrania 04:01
- 7) Fundacja Winnice Północy, połączenie wykonane dn. 16.12.2019 o godz. 21:29, czas nagrania 36:58
- 8) Pracownia Pozarządowa, połączenie wykonane dn. 17.12.2019 o godz. 11:00, czas nagrania 44:22
- 9) Fundacja Warsaw Institute, połączenie wykonane dn. 18.12.2019 o godz. 15:25, czas nagrania 50:26

Wywiady przeprowadziła i nagrała Elżbieta Stryjek.

¹ Wykonane zostały dwa połączenia, ponieważ respondent z przyczyn obiektywnych musiał przerwać pierwsze połączenie.

Wyniki

Dla większej przejrzystości prezentowanych wyników zdecydowano się na pogrupowanie udzielanych przez respondentów odpowiedzi w kilka kategorii tematycznych, które obejmował scenariusz telefonicznego wywiadu pogłębionego. Kategoriami tymi są:

1. Aktywność organizacji pozarządowych przed i po otrzymaniu dofinansowania z Programu FIO.
2. Wpływ dofinansowania z Programu FIO na intensywność i jakość działań podejmowanych przez organizację pozarządową.
3. Liczba osób zaangażowanych w działalność organizacji pozarządowej (pracownicy, wolontariusze, członkowie).
4. Współpraca partnerska z inną organizacją/inicjatywą w trakcie realizacji projektu dofinansowanego z Programu FIO.
5. Wpływ udzielonego dofinansowania na świadomość społeczną dotyczącą organizacji pozarządowych w Polsce.
6. Możliwość realizacji projektu bez dofinansowania z Programu FIO.
7. Adekwatność kosztów dofinansowanego projektu i zrozumiałość zapisów regulaminowych przeprowadzonego konkursu.
8. Propozycje zmian w Programie FIO.

1. Aktywność organizacji pozarządowych przed i po otrzymaniu dofinansowania z Programu FIO.

Wszystkie badane organizacje pozarządowe były aktywne w roku poprzedzającym otrzymanie dofinansowania z Programu FIO. Dodać także należy, że aktywność ta, objawiająca się we wszelkiego rodzaju podejmowanych przez organizację działaniach, była znacząca. Podejmowane działania były typowe dla poszczególnych organizacji i nie wzbudzały zastrzeżeń z punktu widzenia misji organizacji; podobnie rzecz miała się z adresatami działań. Wskazuje to na to, że granty z Priorytetu IV Programu FIO przyznawane były tym organizacjom, które posiadają już pewne doświadczenie w prowadzeniu swojej działalności. Respondenci twierdzili, że działania organizacji przyniosły zamierzone i wyraźne skutki, a odzew społeczny na działania był pozytywny i widoczny. Każda z organizacji zamierza kontynuować wcześniej podejmowane inicjatywy/projekty/ przedsięwzięcia.

Liczba inicjatyw podjętych przez badane organizacje w roku otrzymania dofinansowania z Programu FIO nie uległa znaczącej zmianie. Zwracano także uwagę na fakt, że Program FIO nie mógł zauważalnie wpłynąć na ilość działań w roku przyznania grantu, ponieważ umowa z NIW-CRSO została podpisana w połowie danego roku oraz że realizacja projektu pochłania sporo energii i czasu, stąd, jak stwierdził jeden z respondentów, utrzymanie liczby przedsięwzięć na tym samym poziomie, co w roku poprzednim, trzeba uznać za sukces. Grupy docelowe poszczególnych organizacji oraz efekty działalności były zbliżone w obydwu porównywanych latach. Beneficjenci nie zmieniali profilu działalności i deklarowali chęć kontynuacji realizacji celów statutowych.

2. Wpływ dofinansowania z Programu FIO na intensywność i jakość działań podejmowanych przez organizację pozarządową.

Respondenci wskazywali, że wpływ Programu FIO polegał przede wszystkim na podniesieniu jakości działań, profesjonalizacji funkcjonowania organizacji, zdobyciu nowego doświadczenia dzięki realizacji projektów o większej skali itp. Dofinansowanie pomogło w nawiązaniu nowych kontaktów z przedstawicielami innych organizacji pozarządowych i niejednokrotnie przełożyło się na nawiązanie obiecującej współpracy. Skala prowadzonych przez organizacje akcji była również zauważalnie większa. Ponadto wywiady jednoznacznie wskazują, że dzięki Programowi FIO wielu organizacjom udało się przekroczyć coś, co określiły jako „próg instytucjonalizacji i profesjonalizacji”. Innymi słowy, podmioty te z jednostek działających *ad hoc* czy głównie wolontaryjnie stały się dobrze zorganizowanymi instytucjami.

Na pytanie, jakie inne czynniki poza grantem FIO mogły wpłynąć na jakość i intensywność działań, wskazywano przede wszystkim na posiadane zasoby ludzkie, doświadczenie zespołu, czy markę organizacji, co w tym kontekście raczej wiąże się również z aktywnością osób zaangażowanych w prace organizacji. Z jednej strony, jest to sygnał pozytywny, pokazujący, że ankietowani beneficjenci Programu związani są z aktywną społecznie i obywatelsko częścią polskiego społeczeństwa, w której bierność społeczna jest postawą rzadką. Z drugiej jednak strony, powyższa odpowiedź może być także odczytywana jako brak innych fundamentów funkcjonowania przebadanych organizacji. Ze wszystkich przeprowadzonych wywiadów bardzo jednoznacznie przebija się konkluzja, że przebadane organizacje funkcjonują głównie dzięki samozaparciu i zaangażowaniu społecznemu

poszczególnych osób, które upatrują szans na dalszy rozwój swoich organizacji w zasadzie wyłącznie w programach grantowych oferowanych ze środków publicznych.

3. Liczba osób zaangażowanych w działalność organizacji pozarządowej (pracownicy, wolontariusze, członkowie).

W związku z powyższym w wyniku przyznania grantu z P FIO, w większości przypadków organizacje biorące udział w badaniu mogły zatrudnić nowych pracowników (na umowę o pracę albo umowę zlecenie). Dla części podmiotów były to pierwsze w historii swojej działalności zatrudnione osoby. Kontynuowanie zatrudnienia pracowników w tych organizacjach z dużym prawdopodobieństwem będzie zależne od tego, czy wsparcie finansowe ze środków publicznych będzie podtrzymane (niekoniecznie w postaci grantu FIO). Pokazuje to, że badane organizacje, jeśli mają sprofesjonalizować swoją działalność, w dużej mierze są uzależnione od pomocy państwa. Odnośnie natomiast do liczby wolontariuszy daje się zauważyć, że wzrosła ona w trakcie realizacji projektu finansowanego z FIO. Towarzyszyły temu jednak także odpowiedzi negatywne, jak i te, które wskazywały, że liczba wolontariuszy w danej organizacji i tak wzrasta sukcesywnie na przestrzeni lat. Należy zatem zachować ostrożność przy ocenie, czy to istotnie FIO wpływa na wzrost liczby wolontariuszy. Może to być zbieżność jedynie przypadkowa. Przypadkowy na pewno natomiast nie był przyrost liczby zatrudnionych osób. Obowiązki pracowników, co do zasady, wykraczają poza zajmowanie się sprawami związanymi z obsługą i realizacją projektu finansowanego z grantu FIO, i obejmują także bieżącą obsługę organizacji, koordynację innych działań czy prace administracyjne. Nakładanie na pracowników zatrudnionych do obsługi projektów FIO dodatkowych zadań na rzecz całej organizacji dla części z tych podmiotów może okazać się czynnikiem sprzyjającym rozwojowi. Wydaje się przy tym jednak, że potrzeby kadrowe badanych organizacji wciąż nie są zaspokajane w wystarczającym stopniu.

4. Współpraca partnerska z inną organizacją/inicjatywą w trakcie realizacji projektu dofinansowanego z Programu FIO.

Część organizacji biorących udział w badaniu przystąpiła w czasie trwania realizacji projektu finansowanego z FIO do współpracy z inną organizacją/inicjatywą. Współpraca w naturalny sposób wynikała z zadań wykonywanych w ramach przyznanego grantu. Granty, co do zasady, zakładały działania wymagające interakcji z podmiotami zewnętrznymi, np.

uczestnikami organizowanych wydarzeń czy osobami, których udział w działaniach związanych z projektem był oczywisty (np. uczestnicy szkoleń). Można zatem przyjąć, że jeżeli projekt wymaga uczestnictwa większej grupy osób, to da on szansę nawiązania szerszej i dłuższej współpracy beneficjenta z innymi podmiotami. Respondenci wskazywali, że trzeci sektor jest w Polsce wciąż w większości słaby, dlatego organizacje pozarządowe tym bardziej szukają skutecznych możliwości kooperacji z innymi instytucjami sektora, aby wspólnymi siłami móc zrobić więcej. Ten motyw był również przywoływany przy opisywaniu czynników, które skłoniły daną organizację do nawiązania współpracy. Wymiana doświadczeń, synergia działań, wspólne zainteresowania itp. mogące być wynikiem współpracy jednoznacznie przekonywały respondentów o zasadności poczynienia takiego kroku. Na pytanie, jakie czynniki mogły spowodować, że inny podmiot zainteresował się współpracą z beneficjentem programu FIO, wskazywano na potencjał i doświadczenie osób zaangażowanych w prace organizacji-beneficjenta. Stąd może płynąć konkluzja, że sama dotacyjna formuła Programu FIO nie jest w tym przypadku bezpośrednim czynnikiem decydującym, ponieważ nawiązanie współpracy między podmiotami sektora pozarządowego jest skutkiem przyczyn innego rodzaju. Pośrednio wpływ taki natomiast jest oczywisty; bez wsparcia rządowego inicjatywy, które stworzyły przestrzeń do nawiązania współpracy, najczęściej w ogóle nie byłyby realizowane.

5. Wpływ udzielonego dofinansowania na ogólną świadomość społeczną dotyczącą organizacji pozarządowych w Polsce.

Wpływ Programu FIO na zwiększenie ogólnospołecznej świadomości nt. NGO nie jest oczywisty. Niektórzy respondenci formułowali opinię, że wpływu takiego nie było, inni sądzili, że mógł być, ale był on pośredni lub stosunkowo niewielki, np. wyłącznie w skali lokalnej/branżowej.

6. Możliwość realizacji projektu bez dofinansowania z Programu FIO.

Odpowiedzi respondentów były w tym przypadku jednolite i jednoznaczne. Osoby, z którymi przeprowadzone zostały wywiady, zgodnie twierdziły, że bez dofinansowania projektu z Programu FIO planowane wydarzenie/działalność albo w ogóle nie byłyby możliwe, albo przeprowadzone byłyby w znacznie mniejszej skali. Odpowiedzi na to pytanie potwierdzają dobitnie wyżej już wskazywane przez respondentów trudności, z jakimi zmagają się na co dzień duża część polskich organizacji trzeciego sektora.

7. Adekwatność kosztów dofinansowanego projektu i zrozumiałość zapisów regulaminowych przeprowadzonego konkursu.

Respondenci zgodnie twierdzili, że koszty realizacji projektu były adekwatne i racjonalnie zaplanowane. Podkreślali, że na etapie przygotowywania wniosku o przyznanie dotacji bardzo starannie i w wyważony sposób określali poszczególne pozycje w budżecie projektu. Zwracano uwagę na fakt, że duże zaangażowanie wolontariuszy pozwoliło niekiedy na zmniejszenie kosztów w planowanym budżecie. Wskazywano ponadto, że przeznaczenie większych środków finansowych na realizowany projekt przełożyłoby się na osiągnięcie znacząco większych celów. Takie twierdzenia respondentów były analizowane na podstawie dokumentacji projektowej i w części przypadków zostały potwierdzone.

Odnosnie do jasności i precyzji zapisów regulaminowych Programu FIO, wszyscy respondenci zgodnie stwierdzili, że zapisy te są bardzo klarowne i zrozumiałe. Podkreślono, że na tle wielu innych programów grantowych zapisy konkursu FIO wyjątkowo pozytywnie się wyróżniają. Chwalono także towarzyszące Programowi publikacje wyjaśniające przebieg konkursu, wymagane dokumenty, kwestie związane z wypełnieniem wniosku itp.

8. Propozycje zmian w Programie FIO.

Respondenci zgłosili szereg postulatów, które w ich opinii usprawniłyby funkcjonowanie Programu FIO i uczyniły go w większym stopniu odpowiadającym na potrzeby organizacji pozarządowych. Propozycje zmian dotyczą jednak kwestii marginalnych i nie podważają w żadnej mierze ogólnie bardzo wysokiej oceny, jaką respondenci wystawiają Programowi FIO, który postrzegany jest przez nich jako bardzo przyjazny, prosty w obsłudze (głównie w zakresie rozliczeń) i bardzo potrzebny podmiotom trzeciego sektora w Polsce. Zgodnie z proponowanymi zmianami program i jego obsługę można by jeszcze bardziej uprościć, a każde działania zmierzające w tym kierunku będą pozytywnie odebrane. Wskazywano także na możliwość przesuwania środków finansowych między różnymi pozycjami budżetowymi w większym jeszcze zakresie niż ma to miejsce obecnie. Warto byłoby także rozważyć wprowadzenie pewnych podpowiedzi/wskazówek mówiących o tym, jakie koszty mogą być dla wnioskującej organizacji niezbędne (np. różnego rodzaju pomniejsze wydatki na pokrycie kosztów administracyjnych, utrzymanie biura itp.). Zauważono, że w zbyt małym stopniu NIW-CRSO dopuszcza możliwość dokonywania płatności gotówką, a niekiedy jest to niezbędne.

Wskazywano także na opóźnienie wypłaty drugiej transzy środków finansowych, co rodziło pewne problemy. Terminarz składania wniosków, czas trwania ich oceny oraz termin rozpoczęcia realizacji projektu bywały uznawane za zbyt napięte i nieuwzględniające realnych możliwości czasowych. Zgłoszono także postulat wydłużenia okresu trwania projektów dofinansowanych z Programu FIO Priorytet IV do np. 2-3 lat. Respondenci chwalili możliwość bezpośredniego kontaktu z opiekunem projektu i wskazywali, że kontakt taki jest bardzo pomocny a komunikacja z opiekunem bardzo przyjazna i sprawna. Jedna osoba stwierdziła, że brakuje natomiast samodzielnej inicjatywy w zakresie nawiązania kontaktu ze strony opiekuna. Inny respondent bardzo docenił instytucję wizyty przedstawiciela NIW-CRSO w miejscu siedziby beneficjenta, jednakże zaznaczył też, że wizyt takich powinno być więcej. Pojawił się również głos postulujący wprowadzenie do celów Programu FIO wsparcia organizacji pozarządowych zajmujących się promocją nauki i edukacji ścisłej i technicznej. Zdaniem respondenta, samo określenie, że Program FIO jest nastawiony na zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne jest formułą zbyt ogólną. Chodzić by miało o to, aby Program FIO nie wiązał się jedynie z szeroko rozumianą aktywizacją społeczną, ale w większym stopniu dopuszczał dofinansowanie projektów o konkretnym i bardziej wyspecjalizowanym charakterze.

3. Ocena działań promocyjnych

Działania promocyjne prowadzone w ramach dofinansowanych projektów zostały poddane analizie danych zastanych prowadzonej w formie *web research*. Metoda ta pozwoliła na zapoznanie się z działaniami badanych organizacji z punktu widzenia potencjalnego odbiorcy zainteresowanego projektem.

Zbadano działania promocyjne za pośrednictwem ogólnodostępnych wyszukiwarek internetowych oraz korzystając z systemów Brand24.pl i Newspoint.pl. W ramach badania dokonano analizy komunikatów promocyjnych upowszechnianych za pomocą następujących kanałów przekazu:

- media społecznościowe,
- stron internetowe badanych organizacji,
- media lokalne i ogólnopolskie (zarówno prasa tradycyjna, jak i Internet).

Wyniki

Głównym celem działań promocyjnych podejmowanych w analizowanych projektach było dotarcie z informacją o projekcie do określonych grup docelowych projektu. Projektodawcy definiowali jedną, dwie lub kilka grup odbiorców działań informacyjno-promocyjnych w zależności od specyfiki projektu. W przypadku gdy grup odbiorców było kilka organizacje dostosowywały do nich działania promocyjne i kanały komunikacji.

To, w jaki sposób określone były grupy docelowe działań informacyjnych i promocyjnych w projektach wpływało na dobór narzędzi i kanałów komunikacji – w przypadku jednych grup wskazane było wykorzystanie stron internetowych badanych organizacji, w przypadku innych były to np. media lokalne lub informacje w mediach społecznościowych. Generalnie wybrane narzędzia i kanały komunikacji były również dostosowane do tematyki projektu. Podręcznik dla oferentów Programu FIO wśród przykładowych działań realizowanych w ramach Priorytetu IV wymienia prowadzenie szkoleń i przygotowywanie materiałów edukacyjnych dla organizacji pozarządowych, tworzenie i wspieranie istniejących już partnerstw, sieci i federacji organizacji pozarządowych oraz podnoszenie świadomości społecznej na temat sektora pozarządowego w Polsce. Każde z tych działań do swojej efektywnej realizacji wymaga przeprowadzenia działań promocyjnych.

Analiza wykazała, że wszyscy beneficjenci badanych projektów wykorzystywali zarówno media społecznościowe, jak i tradycyjne do promocji własnych działań. W siedmiu z dziewięciu organizacji informacje na temat realizowanego przez nie projektu były publikowane w mediach internetowych, w tym w lokalnych i ogólnopolskich portalach informacyjnych, portalach branżowych, a także za pomocą internetowych wydań tradycyjnych mediów (np. radio). Wśród tych organizacji nie uwzględniono jednej, która publikowała informację na własnym portalu, a więc nie było konieczne podjęcie z jej strony działań mających na celu publikację informacji w innych mediach. Analiza wykazała, że informacje o realizowanych działaniach adresowane były do zainteresowanego nimi grona odbiorców. Dla przykładu, konferencja dotycząca astronomii promowana była w branżowych portalach, takich jak kosmonauta.net (zarówno na forum, jak i na portalu), wiedzainauka.olejnik.ovh, urania.edu.pl, na portalu Polskiego Towarzystwa Astronomicznego (w formie komunikatu prasowego), w kalendarium portalu naukawpolsce.pap.pl, czy na portalu space24.pl. Z kolei informacje o szkoleniach dla osób działających w organizacjach pozarządowych na terenie województwa śląskiego publikowane były na portalach Centrum Usług Społecznych

w Piekarach Śląskich, Sosnowieckiego Centrum Organizacji Pozarządowych, czy Gliwickiego Centrum Organizacji Pozarządowych. O projekcie informowały także portale lokalne, np. portal otososnowiec.pl, czy sosnowiec.pl. Innym przykładem były działania prowadzone w ramach Malborskiego Centrum Wolontariatu, o których informacje, poza mediami lokalnymi, publikowane były także na stronach lokalnych placówek edukacyjnych; było to zasadne, ponieważ jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego, to właśnie osoby w wieku 15-24 lat najczęściej decydują się na podjęcie wolontariatu.

Rysunek 1: Przykład przekazu promocyjnego zrealizowanego przez jedną z organizacji

Źródło: <https://www.facebook.com/wolontariatmalbork/> (dostęp: 05.02.2020).

Można było zauważyć również, że wyciągano wnioski z nieudanych przypadków wykorzystywania mediów społecznościowych. I tak, jedna z organizacji w ramach projektu opublikowała ogłoszenie o treści: „Zgłóście się do nas, mamy projekt i chcemy nieodpłatnie wesprzeć Wasze inicjatywy. Napiszcie na naszego mejla, dajcie kontakt do siebie, My zadzwonimy. Podsyłajcie nam propozycje.” Post ten został sformułowany nieprecyzyjnie, nie zawierając informacji o tym, kto powinien się zgłosić i na czym ma polegać wsparcie, z kolei zwrot „propozycje” mógł mylnie prowadzić do wniosku, że organizacja chce wspierać projekty jeszcze nie realizowane, a będące dopiero na etapie koncepcji. Post spotkał się z niezrozumieniem internautów, którzy w komentarzach nie zgłaszali inicjatyw, a problemy lokalnej społeczności. Dzień później organizacja wstawiła więc jeszcze jedno ogłoszenie, tym razem o treści „ZAPRASZAMY do współpracy organizacje z powiatu gdańskiego, które chciałyby zorganizować wydarzenie, ale brakuje im środków na reklamę. Oferujemy

DARMOWE wsparcie w postaci opracowania grafiki, wydruku ulotek i plakatów oraz promocji w internecie” wraz z grafiką zawierającą dodatkowe informacje.

Osiem z dziewięciu badanych organizacji prowadziło swoje profile, bądź profile swoich projektów na najpopularniejszym z portali społecznościowych – Facebooku. Nie wszystkie z nich wykorzystywały jednak w pełni możliwości tego portalu do promowania swoich projektów. Przykładowo, jedynie cztery z nich dodawały informacje o wydarzeniach. Najczęstszą formą publikacji były posty za pośrednictwem własnych fanpages, tymczasem portal ten umożliwia również inne formy komunikacji, np. wspomniane wyżej wydarzenia, grupy czy oferty.

Podobnie jak w przypadku profili społecznościowych, strony internetowe prowadziło osiem z dziewięciu badanych organizacji. Dodatkowo, pięć z nich prowadziło specjalną stronę internetową dedykowaną realizowanemu projektowi. Częstotliwość publikowania informacji na temat projektów była zróżnicowana, jednocześnie zaś nie zaobserwowano prawidłowości dotyczącej liczby publikacji na profilu społecznościowym i stronie internetowej. Przykładowo jedna z organizacji na temat projektu zamieściła jedynie dwie publikacje na stronie internetowej (jedna dotyczyła przyznania dofinansowania, druga jednego z wydarzeń), podczas gdy na profilu społecznościowym posty pojawiały się regularnie, opublikowano także osiem wydarzeń.

Cztery z badanych organizacji nie finansowały z dotacji wydatków na promocję projektu w Internecie. Pomimo tego, jedna z nich prowadziła promocję bardzo aktywnie, regularnie publikując wpisy na swojej stronie internetowej, zaś w przypadku mediów społecznościowych informacje na temat projektu były publikowane nie tylko na profilu tej organizacji, ale także na profilach organizacji członkowskich i niezależnych podmiotów.

Zdarzało się, że publikacja informacji następowała z opóźnieniem w stosunku do realizacji projektu. I tak, jedna z organizacji zapoczątkowała kampanię promocyjną już po rozpoczęciu prowadzonych przez siebie szkoleń; nie utrudniło to jednak w znacznym stopniu realizacji działania, gdyż szkolenia odbywały się kilkakrotnie i na każde z nich rekrutacja odbywała się osobno.

Większość badanych organizacji prawidłowo prowadziła promocję w czasie, dopasowując ją do aktualnych potrzeb (np. promocja artykułu w mediach społecznościowych po jego publikacji, informowanie o organizowanym wydarzeniu na kilka dni/tygodni przed jego datą). Promocja dokonywana była systematycznie, co oznacza, że nie dochodziło do sytuacji,

w których dana organizacja skupiała się na działaniach promocyjnych wyłącznie na początku projektu albo pod koniec jego realizacji, dla osiągnięcia wymaganych wskaźników. Tylko w przypadku jednej z organizacji należy zwrócić uwagę na fakt, że o ile podczas pierwszego roku realizacji projektu informacje o nim ukazywały się nie tylko na profilu głównym organizacji, ale też na profilu dedykowanym projektowi oraz na profilu związanym z innym projektem prowadzonym przez organizację, o tyle od początku lutego 2019 r. informacje te przestały się ukazywać. Jest to niezrozumiałe o tyle, że harmonogram projektu zakładał realizację licznych działań o tym samym charakterze w dalszej części roku, a także że zarząd organizacji podjął decyzję o skoordynowaniu II etapu kampanii promocyjnej projektu zaplanowanej na luty i marzec 2019 r. z wytworzeniem kilku krótkich filmów reklamowych wyjaśniających, na czym polega projekt. Filmy te nie zostały opublikowane na żadnym z prowadzonych profili na Facebooku, nie zostały również opublikowane za pośrednictwem serwisu YouTube ani na stronie internetowej organizacji i stronie internetowej projektu.

Badane organizacje utrzymywały informacje o realizowanych przez siebie projektach po zakończeniu realizacji zadania. Od tej zasady były jednak wyjątki. W przypadku jednej z organizacji po kilku miesiącach od zakończenia realizacji projektu, doszło do usunięcia nie tylko strony internetowej (wygasła w dniu 6 czerwca 2019 r. – jeżeli więc przyjąć, że została ona zakupiona na początku realizacji projektu, oznacza to, że podmiot realizujący działanie nie przedłużył okresu abonamentowego), ale też profilu organizacji na Facebooku, którego prowadzenie jest przecież bezpłatne.

Szczególne uwagę należy zwrócić na fakt, że zdarzało się wykonywanie działań promocyjnych, które nie były bezpośrednio powiązane z prowadzeniem projektu, jednak w bardzo wyraźny sposób wpływały zarówno na jego rezultaty, jak i na możliwość rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Jedną z organizacji, która w ramach realizowanego przez siebie działania, publikowała na swoim portalu internetowym oraz profilu na Facebooku informacje dotyczące działań lokalnych organizacji pozarządowych, prowadzi również na Facebooku grupę dla swojej społeczności. Grupa ta liczy ponad 1700 osób i służy jako pole do działania dla osób chcących przekazać informacje o swoich lokalnych aktywnościach – dziennie jest na niej publikowane około 5-10 ogłoszeń, pochodzących zarówno od lokalnych organizacji, firm (na przykład gastronomii, pracowni florystycznej, czy salonu urody), jak i od osób prywatnych. Dzięki istnieniu grupy promocja działań lokalnych organizacji została w znacznym stopniu ułatwiona, analiza wykazała, że co najmniej dwie organizacje (w tym jedna

wielokrotnie) wykorzystywały ją do zapraszania obecnych na grupie na realizowane przez siebie wydarzenia. Istnienie grupy może wpłynąć na trwałość realizowanego projektu, gdyż po zakończeniu jego realizacji do przeprowadzenia promocji działań prowadzonych przez organizacje pozarządowe nie będzie już potrzebny podmiot realizujący projekt, do którego należy się zgłosić z prośbą o promocję; organizacja sama będzie mogła wykorzystać ten kanał przekazu, by dotrzeć do zainteresowanej grupy odbiorców. Nawet pomimo mniejszej grupy odbiorców, należy docenić tego rodzaju działanie, gdyż w sposób prosty i nieodpłatny wpłynie ono na aktywność obywatelską. Innym przykładem są informacje na temat remontu lokalu wykonanego (w ramach udzielonej dotacji) przez organizację pozarządową zamieszczone na lokalnych portalach internetowych. Informacje o remoncie znalazły się w artykułach dotyczących początku kolejnej miejskiej edycji programu poświęconego udostępnianiu lokali na działalność kulturalną.

4. Ocena dokumentacji projektowych

Niniejsza część badań została wykonana w celu dokonania oceny dokumentacji projektowych wybranych organizacji pozarządowych, które realizowały projekty dzięki udziałowi w Programie FIO Priorytet IV. Oferty były składane w 2018 i 2019 roku. Analizie zostały poddane wnioski projektowe oraz sprawozdania.

W celu oceny prawidłowości wykonania zadań przez badane organizacje, przeprowadzono analizę dokumentacji projektów. Głównym źródłem danych w niniejszej analizie są wnioski projektowe oraz sprawozdania z wykonania zadania publicznego składane przez organizację po jego zakończeniu. Skupiono się na następujących obszarach badawczych:

1. Analiza, jak zakładane działania zostały zrealizowane od strony techniczno-organizacyjnej.

Badanie będzie polegać na stwierdzeniu wysokości stopnia zależności między jakością planowanych i zrealizowanych działań, harmonogramu oraz budżetu zadania a zakładanymi celami i rezultatami. Ocenie zostaną poddane także posiadane zasoby kadrowe i rzeczowe, niezbędne do realizacji zadania publicznego.

2. Analiza, czy cele FIO zostały osiągnięte odpowiednim kosztem i czy możliwe byłoby osiągnięcie tych samych rezultatów mniejszym kosztem.
3. Analiza, czy było możliwe osiągnięcie zdecydowanie większych rezultatów, gdyby ich koszt okazał się większy.

Wyniki

1 organizacja

Realizacja projektu

Głównym celem zadania było wzmocnienie wewnętrznego potencjału zlokalizowanego w miejscu działalności organizacji do budowania swojej pozycji i wykorzystywania oddolnych możliwości swojego rozwoju poprzez wdrożenie w okresie maj 2018 – grudzień 2019 systemu zintegrowanych rozwiązań w trzech obszarach tematycznych: promocja III sektora, integracja i współpraca oraz oddolne wsparcie instytucjonalne. Zadanie obejmowało 90 organizacji oraz 350 osób. Z przedstawionego opisu wynika, że oferent jako doświadczona organizacja parasolowa wspiera lokalne organizacje pozarządowe na swoim terenie i ma rozbudowane kontakty w tym środowisku. Pomimo dużej liczby zakładanych rezultatów, opis działań oraz harmonogram projektu były spójne. Doświadczenie uzyskane w wyniku wcześniejszej działalności oferenta oraz dysponowanie odpowiednimi zasobami osobowymi, to czynniki, które niewątpliwie przyczyniły się do osiągnięcia sukcesu podczas realizacji projektu. Potwierdza to analiza sprawozdania z zadania za 2018 rok, gdzie oferent zadeklarował zrealizowanie celów.

Na wyróżnienie zasługuje prawidłowe skonstruowanie budżetu tak złożonego zadania oraz ujęcie w nim stosunkowo wysokiego udziału wkładu własnego oferenta. Wkład własny osobowy i rzeczowy oferenta w stosunku do otrzymanej kwoty dotacji wyniósł 23%.

Relacja kosztów projektu do osiągniętych rezultatów

Biorąc pod uwagę złożoność działań oraz liczbę odbiorców projektu podczas organizowanych przez niego wydarzeń, można było ująć w kosztorysie większe koszty obsługi poszczególnych działań np. spotkanie MeetUp, gdzie oferent nie zapewnił odpowiedniego wyposażenia sali lub Gali z okazji Dnia NGO, gdzie realne koszty przewyższyły planowane.

Podsumowując, oferent prawidłowo zaplanował zadanie pod względem organizacyjnym. Posiadał niezbędne zasoby osobowe oraz rzeczowe do wykonania złożonego zadania. Cele, rezultaty, działania, harmonogram i budżet były ze sobą w logiczny sposób powiązane. Analiza wskazuje na poprawne zrealizowanie przez oferenta zakładanych planów.

2 organizacja

Realizacja projektu

Głównym celem zadania było wzmocnienie potencjału analitycznego think tanku obywatelskiego poprzez wsparcie działalności merytorycznej i rozwój organizacyjny w okresie 01.05.2018-31.12.2019. Rezultatem prowadzonych działań miało być między innymi przygotowanie 740 raportów analitycznych, 40 raportów specjalnych, jednego nowego programu badawczego, szeroko rozumiane zwiększenie zasięgu treści publikowanych przez oferenta a także poprawa kompetencji pracowników oraz polepszenie warunków pracy. Analiza oferty zadania publicznego pozwala jednoznacznie stwierdzić, że oferent posiadał odpowiednie zasoby osobowe oraz rzeczowe do wykonania zadania. Większość działań, które planował podjąć, była oparta na wcześniej prowadzonych projektach. Oferent poprawnie opisał zakładane rezultaty oraz przyporządkował do nich obiektywne mierniki. Opis planowanych działań, harmonogram oraz budżet zadania były ze sobą spójne. Analiza sprawozdania z wykonania zadania publicznego za rok 2018 potwierdziła wyżej opisane wnioski. Posiadane zasoby osobowe, wcześniej prowadzone działania oraz poprawne planowanie pozwoliły osiągnąć wszystkie zakładane rezultaty działań na 2018 rok. Na podkreślenie zasługuje także fakt, że oferent użył w sprawozdaniu obiektywnych mierników poziomu osiągnięcia rezultatu.

Relacja kosztów projektu do osiągniętych rezultatów

Analiza budżetu oferty zadania publicznego oraz sprawozdania z zadania potwierdzają, że oferent prawidłowo skalkulował planowaną wartość kosztów.

Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że oferent zwiększył koszty merytoryczne i instytucjonalne względem kosztów administracyjnych (2% całego budżetu). Pozytywnie należy ocenić także wykorzystanie przy realizacji zadania własnych zasobów rzeczowych, które w istotny sposób wspomagały realizację celu.

Podsumowując analizę oferty zadania oraz sprawozdania za 2018 rok, należy stwierdzić, że oferent oparł czynności na już wcześniej prowadzonych przez siebie projektach, uzupełniając je o nowe działania. Pozwoliło to na sprawną ich realizację oraz osiągnięcie zakładanych celów na 2018 rok. Opis zadań, rezultaty wraz z obiektywnymi miernikami oraz harmonogram były

ze sobą spójne. Budżet zadania został poprawnie skalkulowany. Na podkreślenie zasługuje fakt wzrostu kosztów merytorycznych i instytucjonalnych względem administracyjnych.

3 organizacja

Realizacja projektu

Głównym celem zadania było wsparcie grup mieszkańców i organizacji pozarządowych powiatu, na terenie którego działa omawiana organizacja oraz dotarcie do szerokiego grona jego mieszkańców w celu ich zaktywizowania, zainteresowania i włączenia do realizowanych przez organizacje zadań. Oferent w planowanych działaniach przyjął rolę organizacji parasolowej, wspierającej inne organizacje w promocji ich wydarzeń, które pośrednio mają realizować główne cele zadania. Głównym rezultatem projektu było wsparcie 19 organizacji oraz dotarcie do ponad 104 tys. mieszkańców powiatu. Na uznanie zasługuje zużytkowanie zasobów posiadanych przez oferenta (portal informacyjny oraz kompetencje członków organizacji w zakresie promocji i reklamy) do realizacji dofinansowanego zadania.

Struktura zadania nie była złożona. Planowane działania, rezultaty, harmonogram i budżet były ze sobą spójne. Taka struktura spowodowała, że zadanie było bardzo przejrzyste, ale mogła także budzić obawy o to, czy nie jest zbyt ogólna. Dla przykładu, w ofercie planowane rezultaty przedstawione były w dwóch bardzo ogólnych pozycjach bez dopasowanych obiektywnych mierników. Podobnie, w ofercie nie był opisany szerzej proces rekrutacji oraz podejmowania decyzji o przyznaniu środków na wsparcie poszczególnych organizacji i ich wydarzeń. W sprawozdaniu oferent zadeklarował, że o wsparciu poszczególnych organizacji decydowała kolejność zgłoszeń do projektu; po uzyskaniu wymaganej liczby beneficjentów, oferent nie prowadził dalszej rekrutacji do projektu na rok 2018. Takie działanie mogło budzić obawy o jakość wspieranych przez środki z zadania wydarzeń.

Relacja kosztów projektu do osiągniętych rezultatów

Budżet zadania był stosunkowo prosty i składał się z kilku pozycji. Na wyróżnienie zasługiwał fakt bardzo niskich kosztów administracyjnych oraz relatywnie duży wkład rzeczowy oferenta w zadanie (26% w stosunku do całości zadania). Relatywnie niewielkie koszty mogły powodować, że realizacja zadania przyniosła niższe rezultaty niż można by oczekiwać od organizacji z takim potencjałem. Oferent w sprawozdaniu z wykonania zadania za 2018 rok zadeklarował, że powodem problemów z pozyskaniem kolejnych organizacji mogło być niskie

zainteresowanie organizacji projektem. Gdyby oferent zwiększył budżet zadania na promocję działań, rekrutację organizacji oraz dodatkowo zaangażował osobę, która byłaby za to odpowiedzialna, rezultaty mogłyby być znacznie większe, a tym samym cele zrealizowane w większym stopniu.

Podsumowując, oferent przygotował relatywnie mało złożone zadanie o niewielkim budżecie, które bazowało na głównym jego zasobie, czyli portalu informacyjnym. Budżet zadania został prawidłowo skonstruowany oraz wykonany. Należy zwrócić uwagę na zbyt duży stopień ogólności w opisie rezultatów oraz ich mierników. Można założyć, że oferent mógłby zwiększyć poziom osiągnięcia rezultatów poprzez wzrost nakładów na promocję zadania oraz rekrutację organizacji. Pewne wątpliwości budziło uznanie za jedyne kryterium przyjmowania beneficjentów zadania kolejności zgłoszeń.

4 organizacja

Realizacja projektu

Głównym celem zdania były rozwój potencjału organizacyjnego: ludzkiego i instytucjonalnego w wybranych stowarzyszeniach Amazonek zraszających kobiety z rakiem piersi, przynależnych do analizowanego podmiotu. Oferent jako główne rezultaty działań zadeklarował przeszkolenie 240 ochotniczek klubów amazonek oraz rehabilitantów do prawidłowego wsparcia podopiecznych w ramach prowadzonego wolontariatu. Analiza działań pozwoliła stwierdzić, że oferent dysponował adekwatnymi do rozmiaru zadania zasobami osobowymi oraz doświadczeniem niezbędnym do zrealizowania zadania. Założone cele były spójne z rezultatami działań, harmonogramem oraz budżetem. Pozytywnie należało ocenić także rozbudowaną strukturę organizacyjną oferenta oraz długoletnią historię działań. Plan działań był szczegółowo opisany, zostały w nim ujęte szczegóły dotyczące organizacji poszczególnych szkoleń, liczby osób biorących w nich udział oraz tematów i prowadzących. Co istotne, oferent dokładnie opisał także sposób rekrutacji beneficjentów do poszczególnych szkoleń. Cały proces prowadzenia zadania był spójny, obejmował przygotowanie do szkoleń, ich prowadzenie, obsługę beneficjentów a także zarządzanie projektem oraz sprawy administracyjne.

Badanie budżetu zadania pozwoliło stwierdzić, że był on skalkulowany poprawnie. Koszty pozycji budżetu zostały wyliczone w oparciu o ceny rynkowe. Kalkulacja każdej pozycji

w zestawieniu była spójna z planowanymi działaniami oraz ich rezultatami. Na pozytywne wyróżnienie zasługuje również fakt, że część kosztów administracyjnych pokrywał oferent (5,26 % w 2018 roku).

Relacja kosztów projektu do osiągniętych rezultatów

Analiza wniosku zadania i jego poszczególnych elementów wskazywała, że oferent kierował swoje działania głównie do członków swojej organizacji – zaangażowanych w pomoc osobom dotkniętym chorobą nowotworową piersi. Można było rozważyć, czy nie byłoby możliwe osiągnięcie znacznie większych rezultatów, gdyby koszty działań były większe. Takie efekty mogłoby przynieść uwzględnienie w budżecie projektu pozycji dotyczącej jego szerokorozumianej promocji. Dotarcie z ofertą zadania do osób, które nie należą do struktur Klubów Amazonek, mogłoby zwiększyć liczbę odbiorców zadania oraz zwiększyć liczbę członków samej organizacji.

Podsumowując, oferent poprawnie opracował ofertę zadania publicznego; cele, rezultaty działań, harmonogram i budżet były ze sobą spójne. Budżet zadania był poprawnie skonstruowany, ale można było osiągnąć znacznie większe rezultaty, rozszerzając grupę beneficjentów także na osoby, które nie są członkami organizacji.

5 organizacja

Realizacja projektu

Głównym celem zadania jest zwiększenie poziomu wiedzy z zakresu energetyki i finansów 30 młodych osób zaangażowanych w działalność trzeciego sektora poprzez udział w cyklu szkoleń w okresie od października 2019 do czerwca 2020 r. oraz kształtowanie postaw 80 członków analizowanego podmiotu poprzez organizację „Namiotów Wyklętych” w marcu 2020. Oferta w dużej mierze polegała na kontynuacji działań prowadzonych we wcześniejszych projektach organizacji oraz rozszerzeniu ich o zadania specyficzne dla tej oferty. Fakt ten może pozytywnie wpłynąć na realizację celów zadania. Analizując opis dotychczasowych projektów realizowanych przez oferenta, można stwierdzić, że posiada niezbędne zasoby osobowe i rzeczowe do wykonania zamierzonych działań. Potwierdzeniem tego wniosku są organizowane przez oferenta cykliczne wydarzenia o podobnym charakterze co te opisane w ofercie. Pozytywnie należy ocenić także udział partnerów oferenta w planowanym zadaniu.

Cele, rezultaty, działania, harmonogram i budżet są ze sobą w logiczny sposób powiązane. Analiza harmonogramu pozwala przypuszczać, że oferent będzie dysponował odpowiednim czasem do wykonania wszystkich działań. W przypadku opisu planowanych rezultatów oferent w dość ogólny sposób opisał mierniki ich realizacji oraz sposób ich monitorowania. Może to w konsekwencji spowodować brak możliwości przeprowadzenia obiektywnej oceny jakości i stopnia osiągnięcia poszczególnych rezultatów.

Analiza budżetu projektu pozwala stwierdzić, że jest on skonstruowany poprawnie. Poszczególne pozycje odpowiadają działaniom zawartym w ofercie i ich koszt wydaje się być adekwatny. Pozytywnie należy ocenić wkład osobowy oferenta w postaci pracy wolontariuszy oraz koordynatora pomocniczego. Wkład własny stanowi 30% planowanych kosztów administracyjnych.

Relacja kosztów projektu do osiągniętych rezultatów

Szczegółowa analiza budżetu pozwala przypuszczać, że zakładane cele można by było osiągnąć mniejszym kosztem, rezygnując w budżecie ze zwrotu kosztów dojazdów dla beneficjentów zadania. Korzyści z takiej zmiany to obniżka kosztów zadania oraz usprawnienie jego realizacji. Tę tezę można uargumentować tym, że koszty dojazdów beneficjentów zadania na wydarzenie są relatywnie niewielkie w porównaniu do korzyści, jakie otrzymują (np. bezpłatny udział w szkoleniu, wyżywienie, nocleg). Z kolei dla oferenta obsługa zwrotu wydatków na dojazdy generuje także duże dodatkowe koszty ponoszone na kontakt z beneficjentami, zbieranie dokumentów oraz ich rozliczanie.

Po analizie budżetu można zakładać, że oferent mógłby osiągnąć większe rezultaty planując wyższe wydatki na promocję działań wśród potencjalnych beneficjentów. Oferent zakłada, że docelowo zadanie obejmie 2650 beneficjentów łącznie z uczestnikami szkoleń oraz osobami odwiedzającymi „Namioty wyklętych”. Zakładając, że niezbędna infrastruktura projektu powstanie dla zakładanej liczby beneficjentów i zwiększenie jej nie będzie wiązało się z koniecznością poniesienia znaczących dodatkowych kosztów, można stwierdzić, że relatywnie niewielki wzrost wydatków na komunikację z lokalnymi społecznościami oraz promocję wydarzeń może spowodować dużo większe efekty w stosunku do wydanych na ten cel środków.

Podsumowując, oferent prawidłowo sformułował cele zadania a także rezultaty działań, harmonogram oraz budżet. Pozytywnie należy ocenić posiadane przez niego doświadczenie oraz zasoby, którymi dysponuje. Pozwala to przypuszczać, że cele zadania zostaną zrealizowane we właściwy sposób. Należy zwrócić uwagę na zbyt ogólne sformułowanie planowanych rezultatów oraz mierników ich osiągnięcia. Pewne modyfikacje budżetu – np. rezygnacja ze zwrotu kosztów dojazdu uczestników – mogłyby w przyszłości pozwolić osiągnąć rezultaty mniejszym kosztem. Także zwiększenie środków na promocję mogłoby podnieść poziom osiągnięcia rezultatów.

6 organizacja

Realizacja projektu

Głównym celem zadania realizowanego przez analizowany podmiot było wzmocnienie i podniesienie jakości działań 32 organizacji pozarządowych, zarejestrowanych na terenie jednego z dwóch województw, na terenie których działa podmiot, poprzez organizację bloków szkoleniowo-doradczych dla 60 przedstawicieli organizacji pozarządowych. Według oferty projektu rezultatem prowadzonych działań miało być przeprowadzenie łącznie 280 godzin zajęć szkoleniowych oraz indywidualnych spotkań doradczych. Tematyka szkoleń obejmować miała między innymi finanse organizacji, księgowość, promocję, obsługę nowych mediów. Każdy z uczestników miał odbyć 40 godzin szkoleniowych w maksymalnie 2 weekendy.

Po analizie oferty zadania można było stwierdzić, że oferent posiadał pewne doświadczenie w podobnych projektach (organizował między innymi dwie edycje szkoleń). Opis zasobów kadrowych także mógł świadczyć, że zespół do wykonania tego zadania jest odpowiedni. Następujące po sobie działania były ze sobą powiązane w sposób przyczynowo-skutkowy, od fazy przygotowawczej poprzez kampanię informacyjną i realizację wydarzeń, kończąc na ewaluacji zadania. Prawidłowe i efektywne wykonanie planu mogło zapewnić osiągnięcie zaplanowanych rezultatów zadania. Każde z tych działań ujęte było w sposób szczegółowy w harmonogramie zadania. Na odnotowanie zasługuje fakt, że oferent przeprowadził własne badania problemów różnych organizacji, na podstawie których określił ich potrzeby i opisał je w ofercie.

Oferent przygotował i opisał w szczegółowy sposób rozbudowany proces przebiegu zadania. Plan działań opisanych w ofercie z całą pewnością zakładał wysoką jakość planowanych rezultatów, ale powodował także pewne ryzyka związane z faktycznym wykonaniem zadania.

Oferent zakładał w ofercie realizację w okresie od 01.06.2019 do 31.12.2019 280 godzin szkoleniowo-doradczych, każdy z uczestników miał odbyć 40 godzin szkoleń i spotkań doradczych w maksymalnie dwa weekendy. Według harmonogramu pierwsze szkolenie miało się odbyć 4 sierpnia, zakończenie szkoleń planowano na 2 grudnia. W praktyce w czasie prowadzenia szkoleń oferent prowadziłby równolegle wiele innych działań (przygotowanie programów, ustalanie grafików, ustalanie miejsc, zwroty kosztów dojazdów, doradztwo, ankiety etc.). Takie skomplikowanie przebiegu projektu mogło nieść ryzyko, że część działań nie zostanie zrealizowana

Relacja kosztów projektu do osiągniętych rezultatów

Analiza zakładanego i wykonanego budżetu w znacznej mierze potwierdziła wyżej opisane wyniki.

Skonstruowanie relatywnie skomplikowanego wniosku mogło być przyczyną niewydatkowania całości dotacji (oferent wykorzystał 90% planowanej kwoty dotacji).

Można było założyć, że założone cele możliwe były do osiągnięcia mniejszym kosztem rezygnując ze zwrotu kosztów dojazdu uczestników szkoleń. Koszty dojazdu na szkolenie pokrywane przez uczestników byłyby stosunkowo niewielkie w relacji do uzyskiwanych korzyści z udziału z szkoleniach. Dla organizatora, pomimo relatywnie niewielkich kwot zwrotu, rozliczanie kosztów podróży powodowało dodatkowe obciążenia administracyjne.

Podsumowując, oferent posiadał wystarczające zasoby osobowe oraz doświadczenie do przeprowadzania zadania. Prawidłowo także zaplanował działania mające prowadzić do założonych rezultatów. Należało jednak zwrócić uwagę na prącochłonność zadania w stosunku do zasobów organizacji i budżetu zadania. Zbyt duże nagromadzenie zadań do wykonania w krótkim czasie mogło powodować przeciążenie osób zarządzających projektem lub obniżenie jakości pracy.

7 organizacja

Realizacja projektu

Głównym celem zadania realizowanego przez analizowany podmiot było dostarczenie organizacjom pozarządowym sprawnego i darmowego narzędzia promocji ich działalności oraz stworzenie sieci organizacji pozarządowych. Głównymi rezultatami planowanych działań miało być przeprowadzenie szkoleń w dostosowanej do tego siedzibie oferenta, stworzenie

bazy organizacji, które będą zamieszczały informacje o organizowanych przez nie wydarzeniach na portalu prowadzonym przez oferenta oraz przygotowanie i wydanie podręcznika.

Po analizie planowanych działań i ich oczekiwanych rezultatów można było stwierdzić, że dla prawidłowego ich wykonania potrzebne są duże zasoby osobowe oraz doświadczenie w podobnych projektach. Oferent wykazał, że projekt będzie obsługiwany przez dwóch członków zarządu organizacji. Biorąc pod uwagę złożoność zadania, mogło się to okazać niewystarczające. W ofercie zostały wskazane wcześniejsze doświadczenia organizacji w prowadzeniu podobnych projektów, ale nie miały one takiej skali, jak ten, którego dotyczyła oferta. Jednym z najważniejszych zasobów, które sprzyjały realizacji zadania był portal internetowy, w oparciu o który przygotowano koncepcję oferty.

Wyniki analizy harmonogramu i budżetu wskazują na błędy w szacowaniu przez oferenta czasu potrzebnego na realizację działań oraz wysokości planowanych kosztów tych działań. Jako wkład rzeczowy w podejmowane działanie oferent wskazał lokal wynajmowany od miasta. Tenże lokal planował wyremontować i wyposażać na potrzeby realizacji analizowanego zadania (prowadzenie szkoleń). Pierwszą czynność ujętą w harmonogramie to wyremontowanie lokalu, który oferent wynajmuje od miasta. W okresie 04.06.2018-15.09.2018 miała zostać wymieniona między innymi instalacja CO wraz z dokumentacją projektową, stolarka, wykonanie okładzin ceramicznych w pomieszczeniach sanitarnych, montaż ceramiki sanitarnej w pomieszczeniach, remont elektryki, przy jednoczesnym uzyskaniu zgody konserwatora zabytków na wyżej wymienione prace. Należało jednoznacznie ocenić, że wykonanie tak pracochłonnego zadania, jakim jest remont lokalu w nieco ponad trzy miesiące wydawało się być mało prawdopodobne. Tę tezę potwierdziło sprawozdanie ze zrealizowanego zadania za rok 2018. Jedną z głównych przyczyn opóźnień w realizacji celów była zwłoka w pracach remontowych lokalu. Kompleksowość remontu oraz brak w zespole projektowym kompetencji z zakresu planowania i organizowania prac remontowych spowodowały także błędy w kosztorysie; z tego względu oferent był zmuszony do rezygnacji z wykonania niektórych prac. Nie wydało się zasadne także umieszczanie w kosztorysie dokładnych opisów produktów. W sytuacji zmieniających się warunków rynkowych i cen zakup opisanego sprzętu mógł się okazać niemożliwy lub niekorzystny. Brak odpowiednich kompetencji w zespole, błędy w planowaniu działań oraz konieczność wykonania kompleksowych prac remontowych w budynku objętym opieką konserwatorską i zbyt duże

skomplikowanie procesów spowodowały opóźnienia w realizacji celów przewidzianych na 2018 rok.

Relacja kosztów projektu do osiągniętych rezultatów

Analizując planowany budżet na 2018 r., można stwierdzić, że duża jego część była przeznaczona na rozwój instytucjonalny, głównie na wyposażenie lokalu. Podobne rezultaty w postaci przeprowadzonych szkoleń można było osiągnąć wynajmując sale szkoleniowe. Pewne wątpliwości powstają także w przypadku zasadności inwestowania dużych środków finansowych w trwałe zwiększenie wartości cudzego lokalu bez zapewnienia odpowiedniej rekompensaty finansowej dla oferenta ze strony właściciela lokalu. Wątpliwości budzi także zakup 15 sztuk laptopów, które miały stanowić wyposażenie lokalu oraz pomoc dla uczestników szkoleń. Przyjmując, że duża część beneficjentów posiadała prywatne komputery, to zakup tak dużej ich ilości mógł okazać się nieuzasadniony, ze względu na niewystarczające ich wykorzystanie w bieżącej działalności. Podsumowując, inwestowanie w środki trwałe i wyposażenie bez pewności ich wystarczającego wykorzystania może generować znacznie wyższe koszty niż korzystanie z krótkoterminowego wynajmu. -Takie rozwiązanie pozwoliłoby zaoszczędzić czas potrzebny na inne działania zaplanowane w projekcie.

Biorąc pod uwagę złożoność procesów i rodzaj działań do wykonania, to zwiększenie kosztów związanych z zatrudnieniem osób pracujących w projekcie mogłoby spowodować osiągnięcie lepszych rezultatów. Przy tak trudnym organizacyjnie projekcie posiadane zasoby osobowe okazały się niewystarczające. Opisane wyżej błędy oraz specyfika zadania spowodowały, że oferent w 2018 r. nie wykorzystał około 11% przyznanych środków. Przy odpowiedniej modyfikacji pozycji w kosztorysie oraz ich ponownym oszacowaniu poziom osiągnięcia rezultatów związanych z remontem oraz cyklem szkoleń mógłby być znacznie wyższy.

Podsumowując, oferent zaplanował wiele skomplikowanych działań w krótkim czasie bez odpowiedniego przygotowania osobowego oraz merytorycznego. Sprawozdanie z wykonania zadania za 2018 rok potwierdza tę tezę. Wątpliwości budzi także opieranie większości rezultatów na konieczności dysponowania lokalem, jego wyremontowaniu i wyposażeniu, który w dodatku nie jest własnością oferenta.

8 organizacja

Realizacja projektu

Głównym celem zadania jest rozwój wolontariatu na terenie powiatu, w którym działa organizacja poprzez usprawnienie działania jej struktury, wzmacnianie instytucjonalne oraz budowanie, wdrażanie i funkcjonowanie systemu obsługi wolontariatu w organizacjach i instytucjach, m.in. poprzez pośrednictwo i organizację wolontariatu w latach 2019-2020. Główne planowane rezultaty, jakie chce osiągnąć oferent, to przeszkolenie 100 organizacji pozarządowych, przedstawicieli instytucji publicznych, 1000 wolontariuszy i wzmocnienie instytucjonalne organizacji poprzez modernizację siedziby oraz zakup sprzętu. Przedsięwzięcie zostało zorganizowane poprawnie. Oferent posiada odpowiednie zasoby osobowe i rzeczowe do wykonania zadania. Potwierdzają tę tezę realizowane wcześniej przedsięwzięcia opisane we wniosku. Z przedstawionego opisu wynika, że podmiot jest sprawny organizacyjnie oraz ma ugruntowaną opinię organizacji godnej zaufania i skutecznej. Potwierdzeniem pozycji oferenta jest także udział w zadaniu trzech partnerów.

Cele założone przez oferenta, rezultaty działań, harmonogram oraz budżet są ze sobą spójne. Deklarowane przez oferenta rezultaty są opisane w jasny sposób. Przypisano im mierniki, które pozwalają na ocenę stopnia ich osiągnięcia oraz bieżący monitoring. Można jednoznacznie stwierdzić, że oferent zaplanował zadanie o wysokim poziomie złożoności. Osiągnięcie rezultatów będzie wymagała dużego nakładu pracy oraz doświadczenia i sprawnej realizacji działań. Analizując pod tym kątem budżet, można stwierdzić, że oferent zdaje sobie z tego sprawę (zatrudnienie dwóch koordynatorów na pełen etat, zatrudnienie koordynatora ds. wolontariatu). Pozostałe pozycje w budżecie także są powiązane z planowanymi rezultatami działań. Podczas analizy budżetu od strony poprawności skalkulowania oraz merytorycznego uzasadnienia ujęcia w nim poszczególnych kosztów, wątpliwość wzbudził zakup środka transportu, czyli samochodu typu bus, który miałby być wykorzystywany do transportu wolontariuszy. Za środki zaplanowane na ten cel w budżecie, czyli 9 999 zł, dostępne są na rynku auta wyeksploatowane, w słabym stanie technicznym. Przy zakupie takich środków trzeba także uwzględnić koszty przyszłych napraw oraz wysokie koszty eksploatacyjne np. paliwo, oleje.

Analiza pozostałych pozycji budżetu pozwala stwierdzić, że zostały poprawnie skalkulowane. Jednakże ostatecznie ich prawidłowość potwierdzi realizacja zadania.

Podsumowując, oferent przygotował złożony projekt o dużej liczbie działań do wykonania. Po analizie wniosku można stwierdzić, że wraz z partnerami zadania posiada wystarczające zasoby do jego wykonania. Analiza wykazała, że oferent prawidłowo określił cele, zaplanował rezultaty działań, harmonogram i budżet.

9 organizacja

Realizacja projektu

Głównym celem zadania realizowanego przez analizowany podmiot były:

- a) integracja i podejmowanie wspólnych działań przez organizacje pozarządowe w zakresie upowszechniania nauki oraz podejmowania działań zwiększających liczbę uczniów wybierających kontynuację edukacji na kierunkach ścisłych i technicznych;
- b) pobudzenie i stymulowanie rozwoju intelektualnego oraz zainteresowań naukami ścisłymi i przyrodniczymi dzieci i młodzieży oraz osób starszych poprzez zwiększenie wiedzy w zakresie zjawisk zachodzących w kosmosie oraz otaczającym świecie.

Cel zrealizowano, organizując dwudniowe forum w dniach 7-8 września 2019 roku. Do udziału w nim mieli być zaproszeni przedstawiciele 35 organizacji pozarządowych, planowano uczestnictwo 70 osób.

Informacje przedstawione w ofercie jednoznacznie wskazywały, że organizacja posiadała wystarczające doświadczenie i zasoby kadrowe do sprawnego zorganizowania dwudniowego forum. W 2018 roku organizacja zorganizowała między innymi szkolenie i forum dotyczące ekologicznych upraw, także przy współpracy z jednym z partnerów opisanych we wniosku. Z opisu wynikało, że istnieje bezpośredni związek pomiędzy zakresem działalności partnerów a tematem wydarzenia oraz środowiskiem, do którego jest adresowane, co dodatkowo wzmacniało szanse na realizację celów zadania. Zasoby kadrowe, które posiadała organizacja także uprawdopodobniały prawidłową organizację oraz merytoryczne wsparcie zadania. Organizacja prawidłowo zaplanowała proces przygotowania forum, dzieląc go na 3 etapy. W pierwszym etapie miały zostać zrealizowane działania przygotowawcze, takie jak publikacja informacji w prasie branżowej, wysyłka zaproszeń. W drugim etapie projektodawcy zajęli się organizacją forum. Rozpisany plan i zasoby kadrowe, czyli liczba zaangażowanych wolontariuszy wskazywały, że zadanie zostanie zrealizowane bez większych problemów. Pozytywnie należało także ocenić to, że organizator planował również wykonać działania po

zakończeniu forum. Niewątpliwie zwiększyło to zasięg projektu na grupy osób i instytucji, do których trafiła informacja o tym wydarzeniu.

W analizowanej ofercie pojawiły się także pewne niespójności. Oferent deklarował udział w zadaniu 70 osób oraz 35 organizacji pozarządowych. W oparciu o te dane przygotowany został budżet oraz plan wydarzenia. W ofercie natomiast w punkcie z innymi informacjami mogącymi mieć znaczenie przy ocenie oferty (pkt.I.A12) zaplanował spotkania dla mieszkańców, wydarzenia towarzyszące forum, gdzie miał zapewniać profesjonalny sprzęt, nagłośnienie, obsługę merytoryczną. W planowanych działaniach oraz harmonogramie zadania brak było opisu tych działań. Biorąc jednak pod uwagę charakter spotkań, ich ogólnodostępność i odbywanie się w miejscach publicznych, należałoby je dokładniej opisać i zaplanować. Brak było także dokładnego opisu kosztów tych działań oraz źródeł ich finansowania. W punkcie A.I.15 wyszczególniony został zwrot kosztów dojazdu uczestników forum, brak było natomiast tej pozycji w budżecie.

W pozycji, gdzie podane zostały inne informacje mogące mieć znaczenie przy ocenie oferty, znalazły się także niespójności z ogólną numeracją budżetu. W ofercie w pozycji *budżet* znalazło się w kosztach merytorycznych 11 pozycji, natomiast w opisie dodatkowym oferenta 16. To mogło rodzić obawy o poprawną kalkulację kosztów.

Relacja kosztów projektu do osiągniętych rezultatów

Analiza wielkości poszczególnych pozycji w budżecie w stosunku do zaplanowanych działań wskazywała, że zakładane cele mogły być osiągnięte odpowiednim kosztem. Całkowity koszt zadania w kwocie 51 100,00 zł (koszty merytoryczne stanowią 74%) wydawał się być adekwatny dla dwudniowej konferencji, podczas której zapewnia się wyżywienie i nocleg uczestnikom.

Wątpliwość budziły natomiast opisane powyżej niespójności w opisie działań, mogących mieć znaczenie przy ocenie oferty, a tymi działaniami, które zostały zawarte w budżecie. Oferent w zakładanym głównym celu zadania zadeklarował między innymi upowszechnianie nauki oraz podejmowanie działań zwiększających liczbę uczniów wybierających kontynuację edukacji na kierunkach ścisłych i technicznych. Organizowane forum było skierowane do wąskiej grupy zainteresowanej podejmowaną na nim tematyką. Oferent zapewnił prawidłową organizację wydarzenia, zadbał o odpowiednią infrastrukturę oraz oprawę, w tym miejsce spotkania, promocję, udział prelegentów oraz osób biegłych w temacie podejmowanym na

konferencji. Można założyć, że gdyby oferent nieznacznie zwiększył budżet wydarzenia i dzięki temu zapewniłby także atrakcje dla szerszej grupy osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie, osiągnąłby ponadprzeciętne efekty w stosunku do poniesionych kosztów.

Podsumowując, analizowany podmiot posiadał niezbędne doświadczenie oraz zasoby do wykonania zadania organizacji dwudniowego forum. Plan organizacji i proces realizacji poszczególnych działań przedstawiony został w postaci logicznie ze sobą powiązanych etapów. Budżet wydawał się być adekwatny do skali przedsięwzięcia. Pewne wątpliwości budziły natomiast niespójności w opisie działań w stosunku do kalkulowanych kosztów. Oferent powinien w przyszłości rozważyć zwiększenie budżetów podobnych wydarzeń tak, aby trafić do szerszego grona odbiorców.

5. Rekomendacje dla Programu FIO

Ogólnie rzecz ujmując, należy stwierdzić, że badany Priorytet IV Programu FIO trafnie i skutecznie odpowiada na większość potrzeb badanych organizacji pozarządowych – beneficjentów Programu. Z przeprowadzanych analiz jednoznacznie wynika, że ci doceniają rolę, jaką pełni Program w kształtowaniu funkcjonowania trzeciego sektora w Polsce. Opinia ta ma tym większe znaczenie, gdy zważy się na fakt, że cele statutowe badanych podmiotów, które otrzymały dofinansowanie, są spójne z celami Programu FIO. Pozwala to na stwierdzenie, że organizacje te są zaznajomione ze specyfiką funkcjonowania organizacji pozarządowych i przez to mogą się rzeczowo wypowiadać nt. badanej materii. Nie oznacza to jednak, że można poprzestać jedynie na odnotowaniu uwag i spostrzeżeń respondentów, co, skądinąd, uczyniono w stosownym miejscu powyżej. Ogólne wnioski z przeprowadzonego badania ewaluacyjnego i rekomendacje dla NIW-CRSO krystalizują się dopiero na styku bezpośrednio wyrażonych przez respondentów postulatów i całościowego obrazu wyników analiz. Na tej podstawie można wskazać następujące zalecenia dla Priorytetu IV Programu FIO.

Priorytet IV powinien w większy stopniu umożliwiać profesjonalizację kadr organizacji pozarządowych. Z przeprowadzonych analiz jednoznacznie wyłania się obraz organizacji pozarządowych, dla których podstawowym motorem działania jest aktywność wolontaryjna. W dłuższej perspektywie czasowej nie pozwoli to jednak na pełne usamodzielnienie się i profesjonalizację podmiotów trzeciego sektora. Dlatego rekomenduje się, aby Priorytet IV zwiększył możliwości wyasygnowania funduszy z budżetu projektu na zatrudnienie większej liczby pracowników etatowych albo przynajmniej zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych. W przebadanych organizacjach zatrudnieni pracownicy poza zadaniami związanymi z realizacją dofinansowanego projektu zajmowali się szeregiem innych spraw. Pokazuje to, że organizacje te potrzebują większej liczby pracowników zajmujących się bieżącą obsługą administracyjną instytucji i realizacją zadań statutowych.

Co więcej, jeżeli pracownik zatrudniony dzięki dotacji z Programu zajmuje się, poza sprawami związanymi z projektem, jeszcze innymi zadaniami, może w niewystarczającym stopniu angażować się w realizację projektu. W związku z tym warto rozważyć wprowadzenie rozróżnienia zatrudnionych pracowników w projekcie na tych, którzy zajmują się wyłącznie realizacją projektu (pracownicy projektowi) oraz tych, którzy wykonują inne zadania (pracownicy administracyjni). Wymuszenie podziału zadań między dwie grupy osób

zatrudnionych byłoby także czynnikiem rozwoju organizacji-beneficjenta, ponieważ przełożyłoby się na pewną specjalizację w ramach zespołu osobowego organizacji. Sytuacja obecna, w której 1-2 pracowników zajmują się niejako „wszystkim”, nie jest z pewnością przykładem profesjonalnego podziału zadań i nowoczesnego zarządzania.

W związku z powyższym należy wskazać na potrzebę dofinansowania w większym wymiarze ogólnych kosztów instytucjonalnych organizacji pozarządowych. Organizacje te nie posiadają w większości należytej bazy organizacyjnej i infrastrukturalnej. Przez to nie będą w stanie realizować bardziej zaawansowanych i złożonych przedsięwzięć. Priorytet IV powinien im natomiast umożliwić jak najszybsze przekroczenie tej bariery. Powtarzane przez respondentów stwierdzenia, że po zakończeniu realizacji projektu w ramach Programu FIO działalność ich organizacji może powrócić do wcześniejszego stanu, pokazują, że w obecnej formule Program nie przekłada się na trwałe wzmocnienie podmiotów trzeciego sektora (cel szczegółowy Programu FIO).

Respondenci podkreślają, że bez pomocy finansowej ze środków publicznych (niekoniecznie musi być to Program FIO) ich organizacje nie będą mogły utrzymać osiągniętego w trakcie realizacji projektu poziomu organizacyjnego lub że czeka je stagnacja. Ten stan rzeczy nazwać można pewnego rodzaju uzależnieniem od pomocy państwa. Z jednej strony, bardzo dobrze, że istnieją rządowe czy samorządowe programy dotacyjne, bez nich trzeci sektor w Polsce byłby w nieporównanie gorszej kondycji. Z drugiej strony, jeżeli publiczne granty nie przekładają się na przynajmniej częściowe usamodzielnienie organizacji-beneficjentów, pod znakiem zapytania, zwłaszcza w przypadku Priorytetu IV, stoi efektywność i trwałość wzmocnienia potencjału trzeciego sektora. Celem powinno być nie tylko podtrzymywanie aktywności beneficjenta, ale jak najszybsze przekształcenie go w podmiot odnajdujący się z powodzeniem w realiach zarówno sektora pozarządowego, jak i rynkowego (prowadzenie własnej działalności gospodarczej, pozyskiwanie środków finansowych od podmiotów prywatnych, zwłaszcza przedsiębiorców). Program FIO powinien w większym stopniu zachęcać projektodawców do podejmowania intensywnych akcji fundraisingowych (poprzedzonych oczywiście odpowiednimi szkoleniami kadry danej organizacji) lub do prowadzenia działalności gospodarczej, z której zyski byłyby przeznaczane na działalność statutową. Organizacje pozarządowe muszą jak najszybciej „stać na własnych nogach”, tj. być w stanie samodzielnie się utrzymywać i finansować swoją działalność ze źródeł innych niż publiczne.

Prawdziwe i długotrwałe wzmocnienie podmiotów trzeciego sektora nastąpi dopiero wówczas, gdy pomoc publiczna będzie dla nich jedynie dodatkowa i wspomagająca.

Z przeprowadzonego badania wyłania się natomiast przeciwny obraz sytuacji. Widać to zwłaszcza przy analizie zagadnienia, czy zadanie publiczne byłoby realizowane bez uzyskania dotacji z Programu FIO Priorytet IV. Okazało się, że albo nie byłoby to możliwe albo byłoby możliwe w dużo mniejszej skali. Pokazuje to, że beneficjenci nie mają alternatyw w zakresie zdobycia środków finansowych z innych źródeł, albo nie potrafią z nich korzystać – nie mają wystarczającej wiedzy i innych zasobów. Ten problem powracał wielokrotnie w rozmowach z respondentami, także przy poruszaniu innych zagadnień, więc tym bardziej należy uznać go za problem powszechny o charakterze systemowym i strukturalnym. Jest to jedno z najpilniejszych wyzwań, jakiemu musi sprostać Program FIO.

Gdy mowa o kwestiach finansowych warto poruszyć również zagadnienie planowanego przez wnioskodawców budżetu projektu. Po analizie ofert oraz sprawozdań 9 organizacji można stwierdzić, że jakość sposobu ich przygotowania jest zróżnicowana. W większości przypadków pozytywnie należy ocenić spójność pomiędzy zakładanymi celami, rezultatami działań, harmonogramem oraz budżetem. Pewne wątpliwości może budzić fakt planowania przez niektóre organizacje działań zbyt złożonych w stosunku do ich zasobów osobowych oraz rzeczowych, którymi dysponują. Uproszczenie niektórych procesów opisanych w ofertach mogłoby spowodować obniżkę kosztów, a dodatkowo zwiększyć poziom osiągnięcia rezultatów, np. poprzez uproszczenie działań związanych z administrowaniem projektem. W kilku przypadkach także relatywnie niewielki wzrost kosztów mógłby zwiększyć osiągane rezultaty. Przykładem na potwierdzenie tej tezy mogą być projekty, w których oferta skierowana była głównie do członków danej organizacji. Ewentualne rozszerzenie grupy adresatów zadania o osoby dotychczas niezwiązane z organizacją oraz niewielkie zwiększenie wydatków na promocję zadania mogłoby zwiększyć jego zasięg.

Badanie ofert realizacji zadań publicznych wraz ze sprawozdaniami z wykonania pozwala sformułować ogólny wniosek, że sposób opracowania oferty jest kluczowy dla jakości wykonania zadania. W analizowanych przypadkach, w sytuacji, gdy oferent prawidłowo dopasował do zadań obiektywne mierniki stopnia osiągnięcia rezultatów, jednocześnie uwzględniając dostępne zasoby własne i doświadczenie, to poziom osiągnięcia rezultatów był zadowalający.

Kolejnym zauważonym problemem jest to, że Priorytet IV w swoim obecnym kształcie w niewystarczającym stopniu wpływa na zwiększenie ogólnospołecznej świadomości nt. trzeciego sektora. Beneficjenci mają, co do zasady, grupę adresatów swoich działań, już zaznajomionych z działalnością danej organizacji, która w wyniku realizacji projektu ulega pewnemu poszerzeniu. Niesatysfakcjonujący jest natomiast przyrost wiedzy i świadomości ogólnie w społeczeństwie. Sam fakt, że respondenci mieli bardzo duży problem z zajęciem jakiegokolwiek stanowiska względem tej kwestii czy sposobem określenia wpływu na świadomość ogólnospołeczną, jest w istocie bardzo niepokojący. Nawet jeżeli pewne informacje o realizowanym projekcie lub jego wykonawcy pojawiają się w mediach (co jeżeli już ma miejsce, to praktycznie dotyczy tylko mediów lokalnych lub branżowych) czy serwisach internetowych, to nie musi oznaczać to wzrostu świadomości w społeczeństwie. Program FIO powinien w zdecydowanie większym stopniu kłaść nacisk na właściwą promocję wiedzy nt. trzeciego sektora, działalności organizacji-beneficjenta, jak również promocję samego siebie. Obecnie, poza środowiskiem branżowym, tj. sektorem pozarządowym, Program nie jest szeroko rozpoznawany.

Odnosnie do kwestii promocji działań beneficjentów, sugeruje się przeformułowanie w przyszłych regulaminach konkursu FIO zapisu jednego ze szczegółowych kryteriów merytorycznych w brzmieniu: „Jakość planu działań zawartych w ofercie i sposobu jego realizacji” i dodanie na końcu zwrotu „oraz promocji” tak, by oceniający wnioski mogli na podstawie złożonej oferty zweryfikować, czy dany podmiot będzie prowadził promocję w sposób skuteczny. Bez skutecznej promocji projekt wprawdzie może zostać zrealizowany, ale cele zostaną w nim osiągnięte w mniejszym stopniu niż w przypadku, gdyby na działania promocyjne zostały poniesione większe nakłady finansowe/osobowe. Zwróciłyby się one np. w postaci zwiększenia grupy odbiorców.

W przypadku działalności NIW-CRSO należy rozważyć przygotowanie poradnika dla organizacji uczestniczących w konkursach, dotyczącego promocji realizowanych projektów, zarówno w tradycyjnych mediach lokalnych i ogólnopolskich, jak też w mediach elektronicznych, w tym społecznościowych. Alternatywnie, informacje dotyczące promocji projektów mogłyby zostać szerzej ujęte w Podręczniku dla Oferentów FIO. W jego wersji z 2019 roku działaniom promocyjnym zostało poświęcone wyłącznie zdanie: „Działania promocyjne – działania mające na celu popularyzację wiedzy o Waszych działaniach czy

zachęcenie do uczestnictwa w projekcie np. promocja projektu w mediach społecznościowych” w części poświęconej działaniom, ryzyku i rezultatom.

Należy ponadto zastanowić się nad tym, czy Program FIO nie powinien w większym stopniu zachęcać beneficjentów do otwierania się na nowego rodzaju aktywność wykraczającą poza dotychczasową dominującą działalność statutową. Odpowiedzieć trzeba na pytanie, jak rozumieć w tym kontekście wzmocnienie potencjału trzeciego sektora – czy jako ugruntowanie pozycji i wsparcie już prowadzonej aktywności danej organizacji (wtedy Program FIO sprawdza się bardzo dobrze w swojej obecnej postaci), czy jako wymuszenie na beneficjencie podjęcia także tych inicjatyw, z którymi wcześniej nie miał do czynienia (wtedy obecna formuła Programu byłaby niewystarczająca).

Na zakończenie należy jeszcze dodać, że Program FIO powinien zostać znacząco usprawniony w wymiarze swojego bieżącego funkcjonowania i organizacji. Zdaniem beneficjentów opóźnienie w wypłacie środków finansowych, niedostosowany do praktycznych możliwości organizacji terminarz składania ofert i długi okres oczekiwania na otrzymanie przelewu środków finansowych z dotacji, co skutkuje opóźnieniem rozpoczęcia realizacji projektu, ograniczają korzystanie ze wszystkich zalet Programu. Czas na złożenie wniosku powinien zostać wydłużony, okres oczekiwania na ocenę oferty powinien być skrócony, a dzień rozpoczęcia realizacji projektu powinien przypadać po dniu otrzymania pierwszej transzy przyznanych środków. Ponadto należy zwiększyć przejrzystość sposobu oceny złożonych wniosków i rozbudować uzasadnienie podjętej przez NIW-CRSO decyzji w każdej indywidualnej sprawie.

Podsumowując, należy z przekonaniem stwierdzić, że w swoim ogólnym zarysie Priorytet IV Programu FIO w latach 2018-2019 w zadowalający sposób realizował cel główny (zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne), jak i cel szczegółowy Programu FIO (wzmocnienie potencjału trzeciego sektora). Pozytywny odbiór Programu przez przedstawicieli badanych organizacji pozarządowych jest jednoznaczny i niekwestionowany. Pewnych zmian wymagają natomiast niektóre drugoplanowe aspekty struktury i funkcjonowania Programu. Wówczas cele Programu FIO będą mogły być realizowane w większym stopniu i z dużym prawdopodobieństwem przyczynią się do bardziej kompleksowego wspierania trzeciego sektora w Polsce.

Aneks

A.1. Scenariusz telefonicznego wywiadu pogłębionego

Intro:

Dzień dobry,

nazywam się

i reprezentuję Konfederację Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej – organizację pozarządową zajmującą się m. in. wspieraniem rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i instytucji trzeciego sektora.

Na zlecenie Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego prowadzimy badanie ewaluacyjne Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich.

Chciałbym/Chciałabym z Panią/Panem porozmawiać o Pani/Pana doświadczeniach i przemyśleniach wynikających z realizacji projektu dofinansowanego w ramach IV priorytetu P FIO. Celem tej rozmowy jest poznanie opinii przede wszystkim na temat tego, w jaki sposób P FIO wzmacnia rozwój Pana/Pani organizacji oraz jak w projekcie realizowane były cele Programu.

Wyjaśnienie zasad prowadzenia wywiadu:

Przed zadaniem pytań chciałbym/chciałabym wyjaśnić zasady prowadzenia naszego wywiadu. Nasza rozmowa ma charakter poufny. Rozmowa potrwa około godzinę i będzie nagrywana na dyktafon.

Zapewniam, że żadne fragmenty nagrania nie zostaną upublicznione. Nagranie będzie wykorzystane wyłącznie na potrzeby opracowania raportu. Gwarantuję, że opinie wyrażone przez Pana/Panią pozostaną anonimowe i posłużą jedynie do wypracowania ogólnych wniosków. Czy zgadza się Pan/Pani na takie warunki wywiadu?

Wstęp:

1. Jak wiele działań (projektów, inicjatyw, wydarzeń jednorazowych itd.) organizacja podjęła w roku poprzedzającym udział w Programie FIO?
2. Na czym polegały te działania?
 - 2.1. Do kogo były adresowane?
 - 2.2. Jakie były efekty tych działań?
 - 2.3. Jaki był odzew społeczny na te działania?
 - 2.4. Czy zamierzacie Państwo kontynuować te działania?
3. Jak wiele inicjatyw organizacja podjęła w roku realizacji Programu FIO?
 - 3.1. Na czym polegały te działania?
 - 3.2. Do kogo były adresowane?
 - 3.3. Jakie były efekty tych działań?

- 3.4. Jaki był odzew społeczny na te działania?
- 3.5. Czy zamierzacie Państwo kontynuować te działania?
4. Czy dostrzegają Państwo jakiś związek pomiędzy liczbą inicjatyw/projektów realizowanych przed uczestnictwem w P FIO i po uczestnictwie?
- 4.1. Jaki jest jego charakter?
- 4.2. Czy coś oprócz uczestnictwa w P FIO miało wpływ na liczbę realizowanych w tym okresie (przed i po) inicjatyw?
5. Czy Państwa zdaniem udział w P FIO miał wpływ na intensywność podejmowanych przez Państwa działań?
- 5.1. Na czym polegał ten wpływ?
6. Czy Państwa zdaniem udział w P FIO wpłynął na jakość podejmowanych w organizacji inicjatyw/projektów?
- 6.1. Jeśli tak, na czym polegał ten wzrost? Proszę podać jakieś przykłady.
[Moderator: O wpływ negatywny dopytuj tylko jeżeli respondent o nim wspomni. Jeżeli rozmówca wspomni o wpływie negatywnym dopytaj osobno o wpływ negatywny i pozytywny]
- 6.2. W przypadku których inicjatyw/projektów wpływ pozytywny *[negatywny]* był największy?
- 6.3. Czy jakieś inne przyczyny – poza udziałem organizacji w P FIO – mogły spowodować, że jakość inicjatyw/projektów się poprawiła *[pogorszyła się]*?
7. Czy w wyniku realizacji projektu liczba osób zaangażowanych w działalność Państwa organizacji (pracowników, wolontariuszy, członków) się zmieniła?
- 7.1. Jeśli tak, to o ile osób i których kategorii osób zaangażowanych w działalność organizacji to dotyczyło (pracowników, wolontariuszy, członków)?
[Moderator: dopytaj osobno o pracowników, wolontariuszy i członków organizacji]
- 7.2. Jakie zadania wykonują/wykonywały te osoby?
- 7.3. Jeśli dołączyli nowi pracownicy, to na jakich stanowiskach i na jakich warunkach (rodzaj umowy) zostali zatrudnieni? Czy ich zatrudnienie miało związek wyłącznie z realizacją projektu w ramach P FIO?
- 7.4. Czy nowi wolontariusze / członkowie, którzy pojawili się w organizacji zajmowali/zajmują się tylko realizacją projektu w ramach P FIO, czy również innymi działaniami/inicjatywami w organizacji?
- 7.5. Jakie przyczyny Pana/Pani zdaniem zdecydowały o tym, że nastąpił/nie nastąpił wzrost zatrudnienia / liczby wolontariuszy / liczby członków?

- 7.6. Czy wzrost zatrudnienia / liczby wolontariuszy / liczby członków ma szansę utrzymać się na dłużej? Czy prawdopodobne jest, że liczba osób w organizacji wróci do stanu początkowego po zakończeniu projektu w ramach P FIO?
8. Czy w trakcie realizacji projektu przystąpili Państwo do współpracy partnerskiej z jakąś organizacją/inicjatywą?
- 8.1 Jeżeli tak, to jakie powody skłoniły Państwa do nawiązania partnerstwa?
- 8.2 Jakie czynniki spowodowały, że organizacja, która stała się Państwa partnerem była zainteresowana współpracą?
- 8.3 Jakie korzyści wynikły w efekcie nawiązania współpracy? Czy korzyści te dotyczą wyłącznie realizacji projektu w ramach P FIO, czy również innych obszarów działalności organizacji?

[Moderator: Pytanie dla federacji/związku stowarzyszeń]

9. Czy w trakcie realizacji projektu zaobserwowali Państwo wzrost zainteresowania ze strony organizacji dołączeniem do Państwa federacji/związku stowarzyszeń?
- 9.1. Jakie korzyści dla federacji/związku stowarzyszeń wynikły z nawiązania współpracy z nowymi organizacjami?
- 9.2. Jakie korzyści z przyłączenia się do federacji/związku stowarzyszeń osiągnęły nowi członkowie?
- 9.3. Czy ewentualny wzrost zainteresowania ze strony organizacji dołączeniem do federacji/związku stowarzyszeń był efektem wyłącznie realizacji projektu w ramach P FIO? Jeżeli nie, to jakie inne czynniki odegrały rolę?
10. Czy uważają Państwo, że w wyniku realizacji projektu nastąpił wzrost świadomości społecznej dotyczącej organizacji pozarządowych w Polsce?
- 10.1. Jeżeli tak, to po czym można to poznać? Proszę podać jakieś przykłady wzrostu świadomości.

[Moderator: Pytanie do organizacji realizujących projekt w ramach „Zwiększania kompetencji organizacji obywatelskich”]

11. Czy uważają Państwo, że realizacja projektu FIO wpłynęła na zwiększenie kompetencji w Państwa organizacji?
- 11.1. Jeżeli nie, to czy realizacja projektu FIO mogła wpłynąć na zwiększenie kompetencji w innych organizacjach? Jakiego rodzaju kompetencje mogły zostać zwiększone?
- 11.2. Jeżeli tak, to jakiego rodzaju kompetencje mogły zostać zwiększone w Państwa organizacji?

[Moderator: Pytanie do organizacji realizujących projekt w ramach „Wspierania działań o charakterze systemowym”]

12. Czy uważają Państwo, że Państwa projekt miał wpływ na całość sektora organizacji pozarządowych w Polsce?

12.1. Jeżeli tak, to na czym polegał ten wpływ? Proszę podać jakieś konkretne przejawy tego wpływu

12.2. Czy ten wpływ jest stały czy przejściowy?

13. Czy realizacja projektu przez Państwa organizację byłaby możliwa bez uczestnictwa w Programie FIO?

13.1. Jeśli byłaby możliwa to w jakim zakresie i wymiarze?

14. Czy uważają Pani/Pani, że Państwa projekt został zrealizowany odpowiednim kosztem?

[Moderator: Wyjaśnij, jeżeli respondent nie będzie wiedział co oznacza odpowiedni koszt: płacąc za usługi i dobra godziwe cenę, a jednocześnie racjonalnie gospodarując środkami i bez konieczności obniżania jakości działań w celu oszczędzenia środków]

14.1. Jeśli nie, to czy jego cele projektu się osiągnąć niższym kosztem? W jaki sposób można by to osiągnąć?

14.2. Czy przeznaczenie na Państwa projekt wyższych środków umożliwiłoby osiągnięcie znacząco wyższych celów?

15. Czy zapisy regulaminu konkursu FIO, w którym brali Państwo udział były dla wg. Pani/Pana jasne i precyzyjne?

15.1. Jeżeli nie, to które zapisy regulaminu były trudne do zrozumienia? Czy mogły one sprawiać trudność w przygotowaniu oferty do P FIO? Czy mogły one sprawiać trudność na etapie realizacji projektu?

16. Czy znają Państwo cele P FIO? *[Moderator: Jeśli nie, to wymienić]*

16.1. W jakim stopniu pokrywają się one z celami Państwa organizacji?

17. Czy uważa Pan/i, że w Programie FIO są potrzebne zmiany, które mogłyby spowodować, że Program lepiej odpowiadałby na potrzeby Pana/Pani organizacji?

17.1. Jeśli tak, to jakie zmiany można by wprowadzić?

18. Czy miałyby Pani/miałyby Pan coś do dodania w kwestiach, o których rozmawialiśmy/rozmawialiśmy?

Zakończenie

Pani/Pana uwagi i wnioski są bardzo cenne. Dlatego serdecznie dziękuję za wzięcie udziału w naszym badaniu.

Nim się rozłączymy, chcę w imieniu całego zespołu Konfederacji Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej podziękować za dotychczasowe działania i życzyć Państwu dalszych sukcesów w rozwoju Państwa organizacji i budowaniu społeczeństwa obywatelskiego.

A.2. Kwestionariusz ankiety

ANKIETA – EWALUACJA PROGRAMU FIO (priorytet IV)

Szanowni Państwo,

zwracamy się z prośbą o udział w badaniu ankietowym prowadzonym w ramach badania ewaluacyjnego pn.: „Pogłębiona analiza mechanizmów wdrażania priorytetu IV Programu FIO na lata 2014-2020”.

Badanie przeprowadzane jest na zlecenie Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. List przewodni potwierdzający realizację badania znajdują Państwo tutaj: <https://konfederacjaipr.pl/2019/12/03/ewaluacja-programu-fio/>

W ankiecie chcemy przede wszystkim poznać Państwa opinie na temat realizacji projektów wspartych w ramach priorytetu IV P FIO w latach 2017-2018.

Ankieta jest poufna, nie zbieramy w niej danych osobowych, wszelkie przekazane przez Państwa informacje posłużą jedynie celom badawczym i nie będą przekazywane osobom trzecim.

1. Jaka jest forma prawna Państwa organizacji:
 - a) stowarzyszenie
 - b) fundacja
 - c) związek stowarzyszeń
 - d) inna

2. Jaka jest wielkość miejscowości, w której mieści się siedziba Państwa organizacji:
 - a) wieś
 - b) małe miasto – do 50 tys.
 - c) średnie miasto – 50-250 tys.
 - d) duże miasto – 250-500 tys.
 - e) metropolia – powyżej 500 tys.

3. W którym roku Państwa organizacja realizowała projekt?
 - a) 2018
 - b) 2019

4. Jakiego rzędu dofinansowanie otrzymała organizacja?
 - b) 20-50 tys. zł
 - c) 50-100 tys. zł
 - d) 100-150 tys. zł

- e) 150-200 tys. zł
- f) 200-250 tys. zł
- g) 250-300 tys. Zł

5. Jak wiele działań (projektów, inicjatyw, zorganizowanych wydarzeń itd.) organizacja podjęła w roku poprzedzającym realizację projektu dofinansowanego z P FIO priorytet IV?

Wyjaśnienie pojęć **NOTKA POD BLOKIEM Z PYTANIAM!**

Projekt – zorganizowany ciąg aktywności, które są ze sobą powiązane w złożony sposób, zmierzają do osiągnięcia celu poprzez wytworzenie unikatowego produktu, usługi bądź rezultatu i posiadają zaplanowany z góry początek i koniec.

Jednorazowe wydarzenie – wydarzenie skierowane do osób spoza organizacji, nie będące częścią projektu.

Społeczna kampania medialna – społeczna kampania informacyjno-promocyjna np. outdoorowa (banery, billboardy, plakaty), radiowa, telewizyjna, prasowa i/lub systematyczne poruszanie istotnych społecznie tematów w mediach społecznościowych i/lub tradycyjnych.

	Projekt	Jednorazowe wydarzenie	Społeczna kampania medialna	Inne
0				
1				
2-3				
4-5				
6-10				
+10				

6. Jak wiele działań organizacja podjęła w ramach realizacji projektu dofinansowanego z P FIO P4?

Wyjaśnienie pojęć **NOTKA POD BLOKIEM Z PYTANIAM!**

Projekt – zorganizowany ciąg aktywności, które są ze sobą powiązane w złożony sposób, zmierzają do osiągnięcia celu poprzez wytworzenie unikatowego produktu, usługi bądź rezultatu i posiadają zaplanowany z góry początek i koniec.

Jednorazowe wydarzenie – wydarzenie skierowane do osób spoza organizacji nie będące częścią projektu.

Społeczna kampania medialna – społeczna kampania informacyjno-promocyjna np. outdoorowa (banery, billboardy, plakaty), radiowa, telewizyjna, prasowa; systematyczne poruszanie istotnych społecznie tematów w mediach społecznościowych i/lub tradycyjnych.

	Projekt	Jednorazowe wydarzenie	Spółeczna kampania medialna	Inne
0				
1				
2-3				
4-5				
6-10				
+10				

7. Czy jakość działań podejmowanych przez organizację w efekcie realizacji projektu

- a) spadła
- b) poprawiła się
- c) pozostała bez zmian

7.1. Czy spadek jakości działań mógł być efektem realizacji projektu?

- A) tak
- B) nie

7.1.1. Jeśli a) proszę wyjaśnić dlaczego?

7.2. Jeśli zaznaczyliście Państwo „poprawiła się”, to czy wzrost jakości działań mógł być efektem realizacji projektu?

- C) Tak
- D) Nie

7.2.1. Jeśli a) proszę wyjaśnić dlaczego?

8.1. Czy w wyniku realizacji projektu liczba osób zaangażowanych w działalność Państwa organizacji?

- a) wzrosła
- b) spadła
- c) pozostała bez zmian

8.1.1. O jaką liczbę wzrosła?

1					
2-3					
4-5					
6-10					
11-25					
26-50					
+51					

8.1.2. O jaką liczbę spadła?

1					
2-3					
4-5					
6-10					
11-25					
26-50					
+51					

8.2. Czy w wyniku realizacji projektu liczba wolontariuszy zaangażowanych w działalność Państwa organizacji?

- a) wzrosła
- b) spadła
- c) pozostała bez zmian

8.2.1. O jaką liczbę wzrosła?

1					
2-3					
4-5					
6-10					
11-25					
26-50					
+51					

8.2.2. O jaką liczbę spadła?

1					
2-3					
4-5					
6-10					
11-25					
26-50					
+51					

8.3. Czy w wyniku realizacji projektu liczba członków zaangażowanych w działalność Państwa organizacji?

- a) wzrosła
- b) spadła
- c) pozostała bez zmian

8.3.1. O jaką liczbę wzrosła?

1					
2-3					
4-5					
6-10					
11-25					
26-50					
+51					

8.3.2 O jaką liczbę spadła?

1					
2-3					
4-5					
6-10					
11-25					
26-50					
+51					

9. Czy w związku z realizacją projektu nastąpił wzrost wymiaru etatowego zatrudnienia dotychczasowych pracowników w Państwa organizacji?

- a) tak
- b) nie

9.1. Jeśli tak, ilu pracownikom i w jakim łącznym wymiarze?

Pole na krótką odpowiedź

10. Co Państwa zdaniem zdecydowało o tym, że nastąpił/nie nastąpił wzrost liczby osób zaangażowanych w działalność Państwa organizacji?

Pole na krótką odpowiedź

11. Czy w związku z realizacją projektu nastąpił wzrost aktywności członków Państwa organizacji? Jeśli tak, na czym on polegał?

Pole na krótką odpowiedź

12. Czy w związku z realizacją projektu nastąpił wzrost ilości czasu, jaki wolontariusze poświęcają działalności w Państwa organizacji? Jeśli tak, jakim zadaniom poświęcali oni większą ilość czasu?

Pole na krótką odpowiedź

13. Czy są Państwo federacją/związkiem stowarzyszeń?

- a) Tak
- b) nie

13.1. Czy w trakcie realizacji programu zaobserwowali Państwo wzrost liczby organizacji zainteresowanych dołączeniem do Państwa federacji?

- A) Tak
- B) Nie

13.2. Jakie czynniki i/lub okoliczności według Państwa wpłynęły na wzrost liczby organizacji zainteresowanych współpracą?

- a) Rozgłos wywołany realizowanym projektem
- b) Pozyskiwanie innych organizacji jako nowych członków federacji/stowarzyszenia było jednym z celów realizowanego projektu
- c) Możliwość sfinansowania części wydatków rozwojowych lub pozyskania środków niematerialnych (np. pomoc księgowa i prawna, szkolenia) po wstąpieniu organizacji do federacji/stowarzyszenia
- d) Profesjonalizacja działalności federacji/związku stowarzyszeń, która nastąpiła dzięki możliwości sfinansowania wydatków rozwojowych, spowodowała, że federacja/związek stowarzyszeń stała/stał się bardziej atrakcyjny dla potencjalnych nowych członków
- e) Wzrost nastąpił bez związku z realizacją projektu
- f) Inne

13.3. Czy z nawiązania współpracy wynikły jakieś korzyści dla Państwa organizacji? Jeśli tak, to jakie?

Krótką odpowiedź

14. Czy w trakcie realizacji projektu nawiązali Państwo współpracę partnerską z inną organizacją/federacją? (pytanie nie dotyczy związków stowarzyszeń)

- a) tak
- b) nie

14.1. Jaką

	Strategiczna współpraca partnerska z inną organizacją	Współpraca z inną organizacją wyłącznie przy jednej akcji	Dołączenie do federacji/związku stowarzyszeń
--	---	---	--

		społecznej/projekcie	
Tak			
Nie			

14.2. Jakie czynniki i/lub okoliczności wpłynęły na Państwa motywację do nawiązania współpracy?

- Współpraca została podjęta podczas aplikowania w konkursie z uwagi na wymogi regulaminu konkursu (wymóg aplikowania w partnerstwie lub możliwość uzyskania dodatkowych punktów za projekt partnerski)
- Współpraca została podjęta w związku z potrzebą uzyskania dodatkowego wsparcia od partnera podczas realizacji projektu
- W związku z realizacją projektu organizacja została zaproszona do współdziałania w innej federacji/inicjatywie i przyjęła zaproszenie
- Organizacja nawiązała współpracę, ale bez związku z realizacją projektu w Programie FIO
- Inne

14.3. Jakie korzyści były efektem nawiązania współpracy?

Krótką odpowiedź

15. Czy uważają Państwo, że w wyniku realizacji projektu nastąpił wzrost świadomości społecznej dotyczącej organizacji pozarządowych w Polsce?

- Tak
- Nie
- Nie wiem

15.1. Czego dokładnie dotyczył ten wzrost świadomości społecznej?

	Świadomość, że NGO istnieją / działają w społeczeństwie	Roli jaką NGO pełnią w społeczeństwach obywatelskich	Wiedza o tym, czy jest NGO	Wiedza na temat prowadzenia NGO	Wiedza na temat różnorodności misji i celów NGO	Wiedza dotycząca specjalistycznych kwestii związanych z NGO (np. zatrudnianie pracowników, pozyskiwanie środków, prowadzenie działalności gospodarczej, ochrona danych osobowych)	Inne
Tak							
Nie							

16. Czy realizowali Państwo projekt w ramach:

- a) Zwiększenia kompetencji inicjatyw obywatelskich (sekcja złożona z pytań)
- b) Wspierania działań o charakterze systemowym (sekcja złożona z pytań)

16.A.1. Czy Państwa projekt miał na celu między innymi rozwijanie kompetencji:

	W państwa organizacji	
Tak		
Nie		

16.A.1.1. Czy uważają Państwo, że realizacja projektu FIO wpłynęła na zwiększenie kompetencji w Państwa organizacji?

- a) Tak
- b) Nie
- c) Nie wiem

16.A.1.1.1. Jakie kompetencje zostały zwiększone?

16.A.2. Czy Państwa projekt miał na celu między innymi rozwijanie kompetencji:

		W innych organizacjach
Tak		
Nie		

16.A.2.1. Czy realizacja Państwa projektu faktycznie wpłynęła na zwiększenie kompetencji w innych organizacjach

- a) Tak
- b) Nie
- c) Nie wiem

16.A.2.2. Jakiego rodzaju kompetencje mogły zostać zwiększone?

Krótką odpowiedź

16. A.3. Czy realizacja projektu przez Państwa organizację byłaby możliwa bez uczestnictwa w Programie FIO?

- a) możliwa
- b) możliwa, ale znacznie utrudniona
- c) niemożliwa
- d) nie wiem

16.B.1. Na jakie działanie/działania nakierowany był pierwotnie Państwa projekt?

[WIELOKROTNEGO WYBORU]

- a) rozwiązywanie podstawowych problemów III sektora,

- b) poszukiwanie, identyfikację i upowszechnienie istniejących rozwiązań zmierzających do wzmocnienia potencjału III sektora,
- c) badania i analizy stanu społeczeństwa obywatelskiego w Polsce, działalności organizacji pozarządowych, współpracy NGO, administracji i przedsiębiorstw,
- d) wspieranie tworzenia instrumentów finansowych o znaczeniu infrastrukturalnym (np. finansowanie procesu powołania „funduszu lokalnego”, kampanii fundraisingowych),
- e) wdrażanie partnerskich zadań opartych o standardy zawarte w „Modelu współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych”

16.B.2. Czy w trakcie/po zakończeniu realizacji projektu okazało się, że w Państwa projekcie udało się zrealizować również inne działania? Jeśli tak, to które? [WIELOKROTNEGO WYBORU]

- a) rozwiązywanie podstawowych problemów III sektora,
- b) poszukiwanie, identyfikację i upowszechnienie istniejących rozwiązań zmierzających do wzmocnienia potencjału III sektora,
- c) badania i analizy stanu społeczeństwa obywatelskiego w Polsce, działalności organizacji pozarządowych, współpracy NGO, administracji i przedsiębiorstw,
- d) wspieranie tworzenia instrumentów finansowych o znaczeniu infrastrukturalnym (np. finansowanie procesu powołania „funduszu lokalnego”, kampanii fundraisingowych),
- e) wdrażanie partnerskich zadań opartych o standardy zawarte w „Modelu współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych”
- f) inne (jakie?)..... Krótka odpowiedź.....

16.B.3. Czy realizacja projektu przez Państwa organizację byłaby bez uczestnictwa w Programie FIO?

- a) możliwa
- b) możliwa, ale znacznie utrudniona
- c) niemożliwa
- d) nie wiem

17.1. Czy wszystkie zapisy regulaminowe FIO były dla Państwa:

	Jasne / zrozumiałe	
Tak		
Nie		

17.2. Czy wszystkie zapisy regulaminowe FIO były dla Państwa:

		Precyzyjne / dokładne / szczegółowe)
Tak		
Nie		

17.1.1/17.2.1 Które zapisy regulaminów okazały się nie jasne i/lub nieprecyzyjne?

Krótką odpowiedź

18. Czy zdarzyła się sytuacja, w której zapisy regulaminowe FIO sprawiły Państwu trudność w realizacji projektu?

- a) tak
- b) nie

18.1. Jeśli tak, to które?

Krótką odpowiedź

19. Czy uważają Państwo, że w Programie FIO są potrzebne zmiany, które mogłyby wpłynąć na lepszą realizację zadań i celów organizacji pozarządowych?

- a) tak
- b) nie

19.1. (Jeżeli w poprzednim pytaniu udzieliliście Państwo odpowiedzi „tak”, to) O jakie zmiany mogłoby chodzić?

Krótką odpowiedź

20. Czy uważają Państwo, że cel FIO: wzrost udziału obywateli i organizacji pozarządowych w kształtowaniu i realizacji polityk publicznych poprzez inicjatywy i zadania w sferze pożytku publicznego kształtujące warunki dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego pokrywa się z celami Państwa organizacji:

W przeważającym stopniu	W dużym stopniu	W średnim stopniu	W niewielkim stopniu	W minimalnym stopniu
-------------------------	-----------------	-------------------	----------------------	----------------------

21. Czy uważają Państwo, że cel FIO: Zwiększenie kreatywności, kompetencji i aktywności obywateli pokrywa się z celami Państwa organizacji:

W przeważającym stopniu	W dużym stopniu	W średnim stopniu	W niewielkim stopniu	W minimalnym stopniu
-------------------------	-----------------	-------------------	----------------------	----------------------

22. Czy uważają Państwo, że cel FIO: Rozwój współpracy instytucji publicznych z obywatelami pokrywa się z celami Państwa organizacji:

W przeważającym stopniu	W dużym stopniu	W średnim stopniu	W niewielkim stopniu	W minimalnym stopniu
-------------------------	-----------------	-------------------	----------------------	----------------------

23. Czy uważają Państwo, że cel FIO: Wzmocnienie integracji i solidarności społecznej pokrywa się z celami Państwa organizacji:

W przeważającym stopniu	W dużym stopniu	W średnim stopniu	W niewielkim stopniu	W minimalnym stopniu
-------------------------	-----------------	-------------------	----------------------	----------------------

24. Czy uważają Państwo, że projekt został/zostanie zrealizowany odpowiednim kosztem (tzn. płacąc za usługi i dobra godziwe ceny, a jednocześnie racjonalnie gospodarując środkami i bez konieczności obniżania jakości działań z powodu oszczędności)?

- a) Tak
- b) Nie

24.1. (Jeżeli w poprzednim pytaniu udzieliliście Państwo odpowiedzi „nie”, to) Czy uważają Państwo, że cele projektu dałoby się zrealizować/osiągnąć:

- a) Mniejszym kosztem
- b) Większym kosztem

Serdecznie dziękujemy za wzięcie udziału w naszym badaniu!

A.3. Omówienie wyników ankiety

Poniższe skrótkowe przedstawienie wyników przeprowadzonej ankiety ma charakter jedynie uzupełniający w stosunku do ustaleń poczynionych w wyniku badań jakościowych (telefoniczny wywiad pogłębiony, ocen działań promocyjnych i dokumentacji projektowej). Podkreślić należy, że na treść zaproponowanych rekomendacji dotyczących Priorytetu IV Programu FIO zasadniczy wpływ miały zastosowane metody jakościowe.

Odzew beneficjentów dotacji na ankietę był znikomy. Spośród 59 organizacji, które otrzymały zaproszenie do jej wypełnienia, odpowiedziało jedynie 10 podmiotów, czyli 17% całej zbiorowości. Prezentowane wyniki ankiety nie mogą zostać uznane zatem za reprezentatywne. Ponadto ankietę, z racji swojej formy i braku bezpośredniej interakcji z respondentami, nie dostarczała wyczerpujących odpowiedzi na stawiane w badaniu pytania, tak jak miało to miejsce przy przeprowadzaniu telefonicznych wywiadów pogłębionych.

Z powyższych względów wyniki ankiety należy traktować z bardzo dużą dozą ostrożności, wyłącznie jako pewne uwagi ogólne i pogłądowe. Daje się natomiast zauważyć, że odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie w dużej mierze potwierdzają to, co zostało ustalone na gruncie badań jakościowych, przede wszystkim telefonicznego wywiadu pogłębionego. Tak należy rozumieć główny wniosek płynący z analizy wyników ankiety.

Odpowiedzi na pytania zawarte w formularzu ankiety potwierdzają pozytywny odbiór Programu FIO Priorytet IV przez respondentów. Zdecydowana większość ankietowanych stwierdza, że jakość działań podejmowanych przez ich organizację poprawiła się w wyniku realizacji dofinansowanego projektu. Wzrost jakości polegał głównie na wzmocnieniu zaplecza infrastrukturalnego organizacji, stopnia jej profesjonalizacji, zwiększenia skali i zakresu prowadzonych działań/wydarzeń/inicjatyw, jak również, co istotne, promocji własnej organizacji i jej aktywności. W sytuacji spadku jakości działań zaznaczono jednakże, że spadek ten nie był spowodowany realizowanym projektem lecz wynikał z innych przyczyn. W przypadku natomiast, gdy realizowany projekt m.in. miał na celu rozwijanie kompetencji w innych organizacjach, wyniki ankiety potwierdziły, że w większości cel ten został osiągnięty.

Odnotowano także niewielki wzrost liczby zatrudnionych pracowników (na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej). Dotyczył on jednak jedynie dwóch ankietowanych organizacji. W większości zasoby kadrowe nie uległy zmianie. Odnośnie do wymiaru zatrudnienia dotychczasowych pracowników w jednym przypadku wymiar ten został

zwiększony, w drugim przypadku pozostał bez zmian. Jednoznacznie pozytywnie został oceniony wpływ realizowanego projektu na aktywność członków organizacji. Respondenci wskazywali, że projekt wiązał się ze wzrostem ich aktywności, głównie dotyczącym zadań w ramach dofinansowanego projektu. Ponadto niekiedy zauważano również wzrost zaangażowania wolontariuszy w działalność organizacji. Część odpowiedzi nie potwierdza jednak takiego wpływu, więc ostatecznie nie można stwierdzić, że to Program FIO odegrał w tym wymiarze rolę stymulującą.

Realizacja projektu dofinansowanego z Programu FIO jednoznacznie pozytywnie wpłynęła na nawiązanie przez beneficjentów współpracy z innymi organizacjami. Wskazywano, że przyczyną zwiększonego zainteresowania nawiązaniem współpracy z organizacją-beneficjentem był rozgłos wywołany realizowanym projektem czy profesjonalizacji jego działań. Nowe kontakty i formy współpracy były dla beneficjentów korzystne oraz skutkowały możliwością wspólnego zorganizowania nowych inicjatyw/projektów, zwiększeniem rozpoznawalności i zasięgu działalności organizacji-beneficjenta, a niekiedy także przyjęciem nowych członków do organizacji.

Gdy chodzi o wpływ Programu FIO na wzrost ogólnospołecznej świadomości nt. funkcjonowania trzeciego sektora w Polsce, odpowiedzi ankietowanych przyniosły odmienną konkluzję niż ta, która wyłania się z przeprowadzonych telefonicznych wywiadów pogłębionych. Z rozmów telefonicznych wynika, że wpływ w omawianym zakresie był niewielki, ewentualnie tylko lokalny/branżowy. Wyniki ankiety pokazują natomiast, że według respondentów wpływ ten był zauważalny. Nie jest jasne, z czego może wynikać ta różnica. Wydaje się, że przyczyną może być problem z określeniem przez respondentów istoty oddziaływania, którego dotyczyło pytanie. Było to wyraźnie dostrzegalne w trakcie przeprowadzania wywiadów telefonicznych. Respondenci mieli duże trudności ze wskazaniem obszarów, w których ogólna świadomość społeczna mogła wzrosnąć. Podobnie rzecz mogła wyglądać także przy wypełnianiu ankiety przez respondentów. Być może, ankietowani przyjęli wąskie/lokalne rozumienie omawianego oddziaływania i wówczas byli skłonni w bardziej pozytywnym stopniu ocenić Programu FIO pod tym względem. Nie jest jasne, czy gdyby ankietowani założyli, że w zadanym pytaniu chodzi o oddziaływanie o szerszym zasięgu, ich odpowiedzi pozostałyby w takim samym stopniu pozytywne.

W wymiarze tego, czy realizacja projektu byłaby możliwa bez przyznania dofinansowania z Programu FIO, odpowiedzi ankietowanych w pełni pokrywają się z tymi,

które zostały udzielone w trakcie wywiadów telefonicznych. W obydwu przypadkach respondenci twierdzili, że bez dotacji projekt albo nie mógłby być w ogóle zrealizowany, albo zrealizowany byłby w znacznie mniejszym wymiarze. Wyniki ankiety zgadzają się także z rezultatami wywiadów telefonicznych, gdy chodzi o jasność i zrozumiałość zapisów regulaminowych. Nie wskazywano, aby zapisy te były nieczytelne lub powodowały jakiegokolwiek trudności. W ankietach poniesione koszty realizacji projektu zostały także ocenione jako adekwatne.

Zastanawia natomiast, dlaczego większość ankietowanych nie zgłosiła żadnych uwag/postulatów/propozycji zmian pod adresem Programu FIO. W przypadku jednej z badanych organizacji wskazano jedynie na problem z terminowością przelewu przyznanych środków finansowych i opracowaniem sprawozdania. W warunkach telefonicznych wywiadów pogłębionych otwartość respondentów była znacząco większa. Wydaje się, że bezpośredni kontakt z rozmówcą jest kluczowy dla należytego poznania opinii respondenta w tym wymiarze. Natomiast forma wypełnianej zdalnie i samodzielnie ankiety ma tą zaletę, że zapewnia anonimowość natomiast nie daje możliwości zachęcania respondenta do wyrażenia szczerzej opinii na temat słabych stron Programu.